REMZİ KİTABEVİ

W. Shakespeare

FIRTINA

W. Shakespeare
FIRTINA

RK

FIRTINA

W. Shakespeare

Fırtına

Türkçesi:
Bülent Bozkurt

Remzi Kitabevi
Ankara Caddesi, 93 — İstanbul

Çeviride kullanılan metin:
William Shakespeare, *The Tempest*, edited by Northrop Frye, The Pelican Shakespeare, New York (N. Y.), 1959. Ayrıca, oyunun öteki önemli basımları da dikkate alınmış ve yapılan kıyaslamalar ışığında, bir iki yerde, kullanılan temel metinden ayrılma yoluna gidilmiştir.

Birinci Basım: Ocak, 1994

Kapak: Ömer Erduran

ISBN 975-14-0442-8

Remzi Kitabevi A.Ş.
Selvili Mescit S.3 Cağaloğlu-İstanbul, 1994
Tel. 522 05 83 - 522 72 48

Evrim Matbaacılık Ltd. Şti.
Selvili Mescit S.3 Cağaloğlu-İstanbul, 1994

İçindekiler

Fırtına: Büyünün ve
Hayal Gücünün Sınırları, 7
Kişiler, 12
Fırtına, 13
Notlar, 125

Fırtına: Büyünün ve Hayal Gücünün Sınırları

Fırtına (*), günümüze ulaşan bilgilere göre Shakespeare'in son oyunu; yazarın ölümünden (1616) beş yıl önce, 1611 yılında yazılmış ve aynı yıl sarayda oynanmış. İlk basımı ise, 1623 yılında "First Folio" da (Shakespeare'in oyunlarının ilk toplu basımı) olmuş. Bazı eleştirmenler bu oyunu Shakespeare'in veda mesajı olarak yorumlama eğiliminde. Ancak, gerek oyunun kendisi, gerekse başkişi Prospero öylesine çok yönlü ki, *Fırtına*'nın anlamını yalnızca bir veda mesajına indirgemek yanıltıcı olur.

Fırtına'nın konusu kısaca şöyle: Oyunun başladığı tarihten 12 yıl önce, Milano Dükü Prospero'nun kardeşi Antonio, Napoli Kralı Alonso'nun yardımıyla Prospero'nun dükalığını gaspeder ve Prospero ile küçük kızı Miranda'yı köhne bir tekneye koyarak denize bırakır.

Prospero'yla Miranda uzak bir adaya çıkarlar. Burada Prospero zamanını, kendisine sadık lordlardan Gonzalo'nun verdiği, büyücülükle ilgili kitapları okumaya ayırır. Ayrıca, Sycorax adlı, sonradan ölen, kötü ruhlu bir büyücünün, bir çam ağacının yarığına hapsettiği Ariel adlı "havamsı peri"yi kurtarır ve Sycorax'ın hilkat garibesi oğlu Caliban'ı eğitmeye çalışır. Caliban nankörlük ederek, Miranda'ya tecavüz etmeye kalkışınca, Prospero onu köle olarak kullanmaya başlar.

Prospero, oyunun başında, büyücülük gücünü kullanarak bir fırtına çıkartmış ve Alonso, Antonio, Alonso'nun oğlu Ferdinand, kardeşi Sebastian ve öteki lordların içinde bulunduğu geminin parçalanmasına ve karaya vurmasına yol açmıştır. Ancak, gemidekilerin hepsi sağ salim karaya çıkmayı başarmıştır. Birinci perdenin başında bir yandan

---

(*) Shakespeare'in yaşamı ve sanatıyla ilgili kısa bilgi, daha önce Remzi Kitabevi tarafından aynı dizide yayımlanan *Bir Yaz Gecesi Rüyası* oyununda, çeviride izlenen yönteme ilişkin açıklamalar ise, yine aynı diziden *IV. Henry* oyununda verilmiştir.

bunlar olurken, Prospero da kızı Miranda'ya, Milano'dan başlayarak o adaya nasıl düştüklerini anlatır.

Bu arada Peri Ariel, karaya vuran geminin yolcularından Alonso'nun oğlu Ferdinand'ı Prospero'nın mağarasına götürür. Ferdinand burada gördüğü Miranda'ya âşık olur. Prospero, Ferdinand'a ne kadar angarya iş varsa verir.

İkinci perdede; Kral, Ferdinand'ın öldüğünü sanmaktadır. Antonio'yla Sebastian, Kral'ı öldürmeyi planlarlar. Ancak, Ariel sayesinde planları suya düşer. Alonso'nun kâhyası Stephano ile soytarısı Trinculo da Caliban'la içki âlemi yapmaya başlamışlardır.

Üçüncü ve dördüncü perdelerde Prospero, Ariel'in yardımıyla ve büyücülüğünü kullanarak, Kral'la adamlarını şaşkına çevirir. Sonra, Miranda ve Ferdinand'ın nişanlanmalarına razı olur ve onlar için bir eğlenti düzenler.

Beşinci perdede, Prospero intikam planından vazgeçerek, düşmanlarını bağışlamaya, tılsımlı büyücülük sopasını da kırmaya karar verir; kimliğini açığa vurur, dükalığını geri ister, Ariel'i serbest bırakır ve memleketine yelken açmadan önce; buruk bir "Sonsöz"le seyircilere hitap eder.

Kardeşi Antonio tarafından dükalığı gaspedilip ülkesinden sürülen Milano Dükü Prospero, değişik boyutları, düşündürücü kişiliğiyle Shakespeare'in unutulmaz karakterlerinden biri. Tiyatro tarihinde Prospero rolünü ünlü aktörler oynamış, bazı aktörler de bu rol aracılığıyla ün kazanmıştır. Bu rolü oynayan aktörler arasında J. P. Kemble (1806'da), W. C. Macready (1821'de), Samuel Phelps (1847'de), Charles Kean (1857'de) ve John Gielgud (1930 ve 1940'ta) da bulunuyor.

Fırtına bir anlamda Prospero'nun tek kişilik gösterisi sayılabilir. Etkili ve çarpıcı konuşan, "insanlık bilinç ve sorumluluğunu unutmamış büyücü" rolü, aktörler için her zaman ilginç bir sınav olmuş. Prospero'yu oynamanın hem güçlüğü, hem de çekiciliği, onun da Hamlet gibi, insan olmanın yükünü omuzlarında taşıyan karmaşık, çok yönlü bir kişiliğe sahip olmasında yatıyor: Kimi zaman güçlü ve öfkeli bir büyücü, kimi zaman şaşkın, mahzun ve yorgun bir soylu. Sahnede bu özellikleri bağdaştırabilen bir yorum, Shakespeare'in de insanı irkilten büyüsünü aktarmayı başarabilir.

Oyunun önde gelen kişilerinden biri de "cadıdan olma," "hilkat garibesi," Caliban. Özellikle, insan olmanın henüz eşiğindeki Caliban'la, doğaüstü güçleri ve başka yönleriyle insanlığın en üst basamaklarında sayılabilecek Prospero arasındaki karşılaşmalar, insan olmanın ne demek olduğu, bireylerin birbirlerine karşı sorumlulukları, toplumsal yaşamın sürdürülmesi önündeki engeller; eğitim, bilgi, akıl ve sağduyunun insana kazandırdıkları ve kazandıramadıkları, vb. gibi evrensel soruları vurguluyor ve anlamlı gerilim sahneleri yaratıyor.

Oyuna kişiler açısından bakıldığında, ilginç bir üçlünün ön plana çıktığı görülüyor: Yarı insan, yarı büyücü Prospero; yarı insan, yarı hayvan Caliban ve insan gibi davranan, düşünen, konuşan (yoruma göre, belki zaman zaman insan kılığına bürünen) ama özü havadan oluşan, Prospero'nun cisimsiz kölesi peri Ariel.

Bu üç karakter de, doğaüstü veya ötesi varlıklar yaratmada insan hayalinin hangi sınırlara kadar zorlanabileceğine ilişkin canlı, renkli ve doğurgan örnekler, başlangıç noktaları oluşturuyor. *Fırtına*'da Shakespeare yine "sanat" ve "yaratma olgusu" gibi kavramları, kışkırtıcı fırça darbeleriyle okur ve seyircilerinin değerlendirmesine sunuyor, sanatını onlarla paylaşıyor.

Shakespeare *Fırtına* oyununu tasarlarken (konunun başka bir kaynaktan alındığına ilişkin belge yok) sanki görünüşte basit bir sorudan, gerçekte evrensel boyut ve çağrışımları olan bir motiften yola çıkmış: Elinden mevkii, malı mülkü, her şeyi alınıp ıssız bir adaya sürülen (ve burada doğaüstü güçler geliştiren) insan ne yapar?

Bu başlangıç noktasından Shakespeare çok şey çıkarıyor; o kadar çok şey çıkarıyor ki, *Fırtına*'yı izleyen veya okuyan bazı kişilerin aklından, "Yoksa doğaüstü güçlere mi sahip?" sorusu bile geçiyor.

Fransız yazarı Marcel Proust, *Yitik Zamanın Peşinde* adlı ünlü romanında olayları (çocukluk yıllarını) anlatan kişinin ağzından yaklaşık olarak şöyle der: "Bu yazara (Bergotte) o kadar hayrandım ki, keşke yaşamın her yönüyle ilgili görüşlerini, benzetmelerini duyabilsem, yaşamı onun gözüyle görebilsem, diyordum."

Shakespeare'in *Fırtına* gibi büyük oyunları karşısında da insan zaman zaman, "İmkân olsa da yaşamı ondan dinleyebilsek," diyor. Belki bir anlamda da dinliyor; çünkü şiir ve oyunlarında, edebiyat ve tiyatro sanatları bağlamında, insan yaşamının özlü ve ağırlıklı hemen her yö-

nünü ele almış Shakespeare. Onda doğaüstü ya da tanrısal nitelikler aramak elbette boş bir çaba olurdu; ancak, kişiye kendisini keşfetmede, benliğinde varolduğunu bilmediği kimi yönleri bulup çıkarmada, tanımada, zenginleştirmede yardımcı olduğu kolayca söylenebilir.

Oyunları sık sık okuru ve seyirciyi şöyle bir durup düşünmeye, belli konu ve durumları sindirip, daha sonra kullanmak üzere zihninde depolamaya zorlar. *Fırtına*'nın özelliklerinden biri de, zihinde belki biraz buruk ama derin ve kalıcı izler bırakması. *Fırtına*'yı okuduktan ya da iyi bir yorumunu seyrettikten sonra kişi yaşamı boyunca hep oyuna dönmesi gerektiğini, sanki büyülenmiş gibi ondan kurtulamadığını hissediyor. Oyunun, kendisini bir yerlere götürmeye çalıştığı, zorladığı izlenimine kapılıyor. Belki iyi sanatı belirleyen niteliklerden biri bu. Shakespeare'i Shakespeare yapan özelliklerin başında sanatını bizimle paylaşması ve bizdeki (herkesteki) sanatçı potansiyelini açığa çıkarması gelir; bu konuyu da, yani sanatın ne demek olduğunu, sanatçının gücünü ve güçsüzlüğünü oyunlarında dolaylı ve dolaysız olarak işler.

İnsanoğlu edebiyatta ve tiyatroda (yaşam konumuz dışı), hiçbir zaman gücü sınırsız bir doğaüstü varlık yaratamamış. Yalnızca hayal gücü sınırlı olduğu için değil; sanat kavramının özü de buna elvermiyor: Her şeyi, ama her şeyi yapabilecek bir varlık, gerilimi, çatışmayı, etkileşimi, dolayısıyla sanatı "sıfırlar". Sınırsızlık anlamsızdır; hatta, "insanoğlu sınırsızlığı kavrayamaz" demek bile (paradokstan öte) anlamsızdır – "kavrayamadığımız şeyi kavrayamayız," demek gibi bir şey.

Shakespeare'in *Fırtına* oyununda işlediği konulardan biri de doğayla doğaüstünün anlamlarının irdelenmesidir. Shakespeare *Hamlet*'te var olmakla olmamayı, yaşamla ölümü karşılaştırırken, nasıl her ikisine de ilginç, çoğu kimsenin aklına gelmeyecek açılardan bakmışsa, bu oyunda da doğayla doğaüstünü çakıştırıp çatıştırarak, ikisinin de anlamlı yanlarını ortaya çıkarmış, anlamsızlıktan anlam çıkarma yolları bulmuş.

Hamlet'i okuduktan veya seyrettikten sonra insan nasıl "Meğerse ölüm kavramı hakkında ne çok şey düşünebilir ve söylenebilirmiş!" deme ihtiyacını duyuyorsa; *Fırtına*'dan sonra da, insanın ve doğaüstü varlıkların gücü ve güçsüzlüğü hakkında, oyunda doğrudan söylenenlerin de ötesinde, çok şeyler düşünebileceği izlenimini ediniyor. Çünkü Shakespeare'in sanatının en önemli özelliklerinden biri, sanatını

izleyenlere de sanat aşılaması. Böylece, Shakespeare okuru/seyircisi de, usta büyücülerden sanat öğrenip, daha sonra öğrendikleriyle özgün beceriler geliştirenler gibi, kendileri de yaratıcı olmanın malzemesine kavuşuyorlar. Olup olamayacakları ise pek çok etkene bağlı.

Büyücüleri ve doğaüstü varlıkları, en azından sanat eserlerinde, insan yarattığına göre, bu varlıklar insanın hayal gücüyle yakından bağlantılı. Shakespeare tüm oyunlarında yarattığı doğaüstü varlıklarla bize örnek ve seçenekler sunuyor; "bilgi ve inanç" kavramlarını sınıyor. Her şeyden önce, bu ve benzeri kavramların önemli olduğu izlenimini vererek, özünde dikkatimizi hep insanın ve yaşamın anlam veya anlamsızlığına çekerek, hep insanın önemini vurguluyor.

Bundan, eğer insan önemliyse, tiyatro, edebiyat, sanat da önemli olmalı sonucu çıkıyor. Sanat ve insan bu işbirliğiyle bir anlamda birbirinin varlığını pekiştiriyor yani. Sanat, "insan önemli" diyerek, insana da "sanat önemli," dedirtiyor. Peki, böyle bir şeye gerek var mı? Çevremize, sanatsız insana bir göz atarsak, var gibi görünüyor. Hem de az buz başarı değil Shakespeare'inki. *Fırtına*'dan sonra "insanoğlu ya da insan yaşamı önemsenmeye, ciddiye almaya değmez" demek kolay değil; varoluşu (anlamsızlık başka) basit bir kavram olarak görmek kolay değil. Shakespeare, bunalıma bire bir diyesi geliyor nerdeyse insanın.

Fırtına'da bir kez daha yaşamın çeşitliliği, çelişkileri, anlam ve anlamsızlık katmanları, karmaşıklığı, saçmalığı ve şaşırtıcılığı dile geliyor. Bu oyunu tasarlarken de Shakespeare sanki önce yaşamda nelerin anlatılamayacağını inceden inceye araştırmış, sonra bunları anlatmaya girişmiş. Shakespeare'in oyunları böylece çoğu zaman, anlatılmazı anlatmaya çalışan sanatçıyla, anlaşılmazı anlamaya çalışan okur/seyirci arasında, sonuçta her iki taraf için de yaşama anlam katan bir alışveriş oluyor.

Bülent Bozkurt

KİŞİLER

ALONSO, Napoli Kralı
SEBASTİAN, Alonso'nun kardeşi
PROSPERO, gerçek Milano Dükü
ANTONİO, Prospero'nun kardeşi; kardeşinin hakkı olan Dükalık mevkiini zorbalıkla alan Milano Dükü
FERDİNAND, Napoli Kralı'nın oğlu
GONZALO, namuslu, yaşlı bir Meclis üyesi
ADRİAN ile FRANCISCO, Lordlar
CALİBAN, köle; vahşi ve çarpık bir yaratık
TRİNCULO, bir soytarı
STEPHANO, ayyaş bir kâhya
KAPTAN
GEMİCİLER
MİRANDA, Prospero'nun kızı
ARİEL, Uçarı bir peri

İRİS.....
CERES.....
JUNO.....
ORMAN PERİLERİ.....
ORAKÇILAR ..... Cinler

Prospero'nun hizmetindeki öteki cin ve periler

Olayların geçtiği yer: Issız bir ada

FIRTINA

BİRİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(Gemi güvertesi. Şimşek çakar ve müthiş bir gökgürültüsü duyulur. Kaptan ve lostromo girer.)

KAPTAN

Hey, lostromo!

LOSTROMO

Burdayım kaptan. Nasıl gidiyor?

KAPTAN

İyi; söyle gemicilere, hepsi işinin başına koşsun; hadi durma, yoksa her an karaya oturabiliriz. Hadi hadi!

(Çıkar.)

(Gemiciler girer.)

LOSTROMO

Hadi aslanlarım! Hadi gayret, göreyim sizi canlarım! Yürüyün, yürüyün! Gabyayı toplayın! Kaptanın düdüğüne dikkat! [1] Es esebildiğince rüzgâr, çatla istersen; yeter ki denizde yer olsun!

(Alonso, Sebastian, Antonio, Ferdinand, Gonzalo ve ötekiler girer.)

ALONSO

Aman ha lostromo, dikkatli olun. Kaptan nerede? Gösterin kendiniz!

LOSTROMO

Aman efendim, siz aşağıda kalın şimdi.

ANTONIO

Kaptan nerede lostromo?

LOSTROMO

Duymuyor musunuz adamı? İşimizi aksatıyorsunuz. Kamaralarınızda kalsanıza! Fırtınaya yardımcı oluyorsunuz.

GONZALO

Hey, sakin ol biraz!

LOSTROMO

Deniz sakinleşince olurum. Hadi yürüyün! Şu kükreyen dalgalara bak! Kral filan umurunda değil bunların? Kamaraya! Susun ve ayak altında dolaşmayın!

GONZALO

Bak dostum, gemide kimler olduğunu unutuyorsun galiba.

LOSTROMO

Kendi canımdan çok sevdiğim kimse yok. Siz meclis üyesi olarak şu doğa güçlerini susturun, dalgaları da yatıştırın, söz veriyorum biz de tek bir halat daha çekmeyiz; kullanın yetkinizi. Yok yapamıyorsanız, hâlâ sağ kaldığınıza şükredin ve kamaranızda kendinizi felakete hazırlayın. Hadi arkadaşlar, dayanın! Çekilin yoldan dedik!

(Çıkar.)

GONZALO

Doğrusu çok rahatlatıyor bu adam beni: Bana sorarsan boğulacak biri değil: Aslında tam darağacına layık birine benziyor. Hadi Kader, biraz dayanırsan herif kesin asılacak. (2) Onun kısmetindeki ip bizim demir halatımız olsa iyi olur; bizimki işe yaramıyor çünkü. Eğer bu adamın kaderinde asılmak yoksa, işimiz bitti demek.

(Çıkarlar.)
(Lostromo girer.)

LOSTROMO

Gabya çubuğunu indirin! Çabuk! Daha aşağı, daha aşağı! Mayistra dışında tüm yelkenleri indirin!

(İçerden bir çığlık duyulur.)

Allah kahretsin, amma bağırdılar! Fırtınayı da bizim çabamızı da bastırdı sesleri.

(Sebastian, Antonio ve Gonzalo girer.)

Gene mi siz? Ne işiniz var burada? Her şeyi bırakıp boğulalım isterseniz. Niyetiniz bizi batırmak mı?

SEBASTIAN

Hay gırtlağın tıkansın da bağıramaz ol, seni patırtıcı, küfürbaz, duygusuz herif!

LOSTROMO

Siz de çalışın o zaman.

ANTONIO

Seni idamlık köpek; ipte sallanası kahpe dölü seni, küstah şamatacı! Biz değil sensin boğulmaktan korkan.

GONZALO

Merak etme bu gemi kolay kolay boğulmaz; isterse fındık kabuğu kadar zayıf, akıntılı kadın kadar dibi delik olsun.

LOSTROMO

Yisa! Yisa! İki yelken de fora! Açılın! Kırın dümeni!

(Sırılsıklam durumda gemiciler girer.)

GEMİCİLER

Her şey bitti! Dua edin, dua edin! Her şey bitti!

(Çıkarlar.)

LOSTROMO

Boğazımız kuru mu gidelim yani?

GONZALO

Kral'la Prens dua ediyor. Hadi biz de gidelim.
Hepimiz aynı durumdayız çünkü.

SEBASTIAN

Benim sabrım kalmadı artık. (3)

ANTONIO
Bu ayyaşlar yüzünden gidiyor canımız.
Seni ablak suratlı alçak! Dilerim sen boğulurken
On kez aşar deniz üstünden. (4)

GONZALO
Suyun her damlası "olmaz" dese de,
Deniz onu yutmak için sonuna kadar açsa da ağzını,
Asılacak bu herif sonunda.
(İçerden karışık sesler gelir.)
Acı bize Tanrım!
Parçalanıyoruz, parçalanıyoruz! Elveda karım ve çocuklarım!
Elveda kardeşim! Parçalanıyoruz, parçalanıyoruz!
(Lostromo çıkar.)

ANTONIO
Batacaksak, Kral'la birlikte batalım.

SEBASTIAN
Hadi vedalaşalım onunla.
(Sebastian'la Antonio çıkar.)

GONZALO
Bir dönüm kıraç toprağa bin dönüm deniz verirdim şimdi; fundalık da olsa, taşlık da, fark etmez. Tanrı'nın dediği olur, ama bana kalsa kuru ölümle ölmek isterdim.
(Çıkar.)

İkinci Sahne

(Prospero'nun mağarasının önü. Prospero'yla Miranda girer.)

MIRANDA
Bu vahşi sular senin marifetinle kükrüyor olmasın böyle!

Eğer öyleyse, bırak artık durulsunlar sevgili babacığım.
Deniz göğe uzanıp yanaklarındaki ateşi söndürmese,
Pis kokulu zift yağacak yukardan neredeyse.
Ah, o acı çeken insanları gördükçe,
Ben de acı çektim onlarla birlikte. Harika bir tekne
(Ki kuşkusuz soylu kişiler taşıyordu içinde)
Paramparça olmuştu. Ah, her çığlık,
Gelip şu yüreğime çarpıyordu!
Zavallı insanlar, hepsi öldü!
Eğer bende bir tanrı gücü olsaydı,
O güzelim gemiyi ve içindeki insan yükünü
Yutmasına izin vermektense,
Denizin kendisini dünyaya batırır yok ederdim.

PROSPERO

Sakin ol. Üzme o kadar kendini.
Söyle o yufka yüreğine, kimseye bir şey olmadı.

MIRANDA

Ah, ne korkunçtu!

PROSPERO

Bir şey olmadı.
Ne yaptımsa senin için yaptım;
Senin için sevgili kızım, senin için yavrum.
Sen ki, daha kim olduğunu bile bilmiyorsun,
Ne de benim soyum sopumdan haberin var.
Şu zavallı mağaranın efendisi
Ve senin naçiz baban olan Prospero'dan
Biraz üstün olduğumun da farkında değilsin.

MIRANDA

Bilmem; fazlasını sormak hiç aklıma gelmemişti.

PROSPERO

Sana biraz daha bilgi vermenin zamanı geldi.
Yardım et de şu tılsımlı giysiyi çıkarayım.
İşte oldu. Sen kal orada, sanatım.

Sil gözlerini kızım; merak etme.
Geminin böyle korkunç bir şekilde parçalanması,
Seni çok etkilemiş ve sarsmış anlaşılan.
Oysa ben hünerimle öyle ayarladım ki her şeyi,
Battığını gördüğün o teknede
Çığlıklarını duyduğun insanlardan
Birine bile bir şey olmuş değil;
Kimsenin kılı incinmedi.
Şimdi otur da her şeyi anlatayım sana.

MIRANDA

Daha önce de sık sık,
Kim olduğumu anlatmaya başlamıştın bana;
Ama her defasında yarıda kesip,
"Dur bakalım, henüz sırası gelmedi,"
Diye cevapsız bırakmıştın sorularımı.

PROSPERO

Şimdi saati geldi;
Hatta dakikası bile geldi de,
Kulağını aç diyor sana.
Bak şimdi, iyi dinle.
Biz bu mağaraya gelmeden önceki dönemden
Bir şey hatırlıyor musun?
Hatırlamazsın herhalde,
Çünkü o sıra üç yaşında bile yoktun.

MIRANDA

Ama hatırlıyorum işte.

PROSPERO

Ne peki? Başka bir ev mi, yoksa kişi mi?
Gözünün önüne ne geliyorsa söyle.

MIRANDA

Belli belirsiz bir şeyler var;
Gerçek değil de rüya gibi kalmış aklımda.
Bir zamanlar bana bakan dört beş kadın yok muydu?

PROSPERO
Evet, hatta fazlası vardı Miranda. Ama nasıl oluyor da
Canlı kalabiliyor bu aklında? Başka neler görüyorsun
Zamanın karanlık ve dipsiz derinliğinde?
Buraya gelmeden öncesinden bir şeyler hatırladığına göre,
Niye geldiğini de hatırlarsın belki.

MIRANDA
Ama onu hatırlamıyorum işte.

PROSPERO
On iki yıl önceydi Miranda, on iki yıl önce;
Baban Milano Dükü'ydü
Ve güçlü bir prensti.

MIRANDA
Benim babam siz değil misiniz efendim?

PROSPERO
Annen namus timsali bir kadındı
Ve senin kızım olduğunu söyleyen de o;
Ayrıca, baban da gerçekten Milano Dükü'ydü;
Onun tek varisi de bir prensesti;
Hiç aşağı değil.

MIRANDA
Aman Tanrım!
Ne iğrenç bir oyun sonucu ayrıldık oradan peki?
Yoksa hayrımıza mı oldu ayrıldığımız?

PROSPERO
İkisi de kızım, ikisi de.
Dediğin gibi, iğrenç bir oyunla kovulduk oradan,
Ama Tanrı'nın yardımıyla buraya ulaştık.

MIRANDA
Hatırlayamasam da,
Başına kimbilir ne dertler açtığımı düşündükçe
Yüreğim kanıyor. Ne olur, devam et baba.

PROSPERO
Kardeşimin – ve senin amcanın – adı Antonio'ydu.
– Bak şimdi, buraya iyi kulak ver;
Kardeşin kötü ruhlusu nasıl olurmuş gör! –
Senden sonra dünyada en sevdiğim,
Ülke yönetimini emanet ettiğim kişiydi o.
O zamanlar Milano,
Tüm devletler arasında başta gelirdi; (5)
Prospero da Düklerin en saygınıydı; vakarıyla tanınırdı.
İnsan bilimleri ve sanat alanında ondan bilgilisi yoktu.
Kendimi bunlara verdiğimden, yönetimi kardeşime devrettim;
Gizemli uğraşlarıma dalıp kendimi unuttum
Ve sarayıma yabancılaştım. O iki yüzlü amcan da
– Dinliyor musun beni?

MIRANDA
Pür dikkat, efendim.

PROSPERO
Kimin işini yapacağı, kiminkini yapmayacağı,
Kimi terfi ettireceği, kimin dizginini kısacağı
Konusunda ustalaşınca, adamlarını yeniden yarattı,
Değiştirdi, ya da yeniden biçim verdi onlara.
Böylelikle, hem dairelerin hem memurların
Anahtarını alınca eline, ülkedeki her insanın yüreğini,
Kendi hoşlandığı müziğe göre ayarladı. Öyle ki,
Artık, benim görkemli gövdeme dolanıp onu gizleyen
Ve benim can suyumu emen bir sarmaşık olmuştu.
Ama beni dinlemiyorsun galiba?

MIRANDA
O hayır, dinliyorum efendim.

PROSPERO
Lütfen dikkat et söylediklerime.
Böylece dünya işlerini bir yana bırakıp
Her şeyden elimi eteğimi çektim;

Özel uğraşlara adadım kendimi,
Sıradan insanların aklının ermeyeceği işlere.
Bu da, ikiyüzlü kardeşimin kişiliğindeki
Kötü yanın ortaya çıkmasına yol açtı.
İyi bir baba gibi ona karşı duyduğum
Sınırsız, uçsuz bucaksız güven, onda, aksine,
Aynı boyutlarda bir riyakârlık doğurdu.
Böylece saygınlığa kavuşup, hem benim gelirimle,
Hem de yetkilerimi kullanarak
Zorbalıkla elde ettiği gelirle zengin olunca;
Aynı yalanı tekrar tekrar söyleyerek, belleğini
Doğruya karşı iflah olmaz bir günahkâr durumuna düşürüp
Sonunda kendi yalanlarına inanan insanlar gibi,
Benim yerime kendini koya koya
Bütün yetki ve imtiyazlarımı kullanıp
Sürekli hükümdar gibi davranarak
Gerçekten Dük olduğuna kendi de inandı.
Tabii, ihtirası da gün geçtikçe büyüdü
– Duyuyorsun değil mi söylediklerimi?

MIRANDA
Sizi dinleyen sağır olsa iyileşir efendim.

PROSPERO
Senin anlayacağın bir rol oynuyordu
Ve bu rolü başka biri adına oynuyordu;
İşte bu ikisi arasında perde olmasın diye,
Sonunda Milano Dükü olmaya karar veriyor.
Ben zavallıya gelince, kitaplığım
Benim için yeterince geniş bir dükalık sayılırdı.
Artık dünyasal yetkilerimi kullanamayacağım kanısında. (6)
Güç sahibi olmaya o kadar susamış ki,
Napoli Kralı ile ittifaka giriyor,
Her yıl ona haraç vermeye razı oluyor,
Onun üstünlüğüne boyun eğip

Kendi küçük tacını onun tacına kul ediyor
Ve şimdiye dek hiç eğilmemiş olan dükalığın
(Ah, yazık sana zavallı Milano!)
Başını eğip alçakça iki büklüm ediyor onu.

MIRANDA

Aman yarabbi!

PROSPERO

Bak şimdi şu anlaşmaya ve sonuçlarına;
Sonra da söyle bana, böyle kardeş olur mu?

MIRANDA

Büyükannem soylu kadındı mutlaka,
Başka türlü düşünürsem günahını almış olurum;
İyi rahimlerden kötü çocuklar doğduğu olmuştur.

PROSPERO

Gelelim anlaşmaya.
Benim ezeli düşmanım olan bu Napoli Kralı,
Kardeşimin isteklerine kulak veriyor:
Yani, kardeşimin bağlılık sözüne
Ve bilmem ne kadar haraç teklifine karşı,
Beni ve ailemi dükalıktan sürmeye
Ve Milano Dükü ünvanını,
Tüm onur ve imtiyazlarıyla birlikte
Kardeşime vermeye razı oluyor.
Bunun üzerine hainlerden bir ordu toplandı (7)
Ve işin amacına yakışır, uğursuz bir gece,
Antonio, Milano kapılarını açtı.
Gecenin zifiri karanlığında yardakçıları
Beni ve ağlayan sen kızımı aceleyle kaçırdılar.

MIRANDA

Ah, ne kadar hazin!
O gün nasıl ağladığımı hatırlamıyorum;
Onun için, bari şimdi ağlayayım biraz;
Aslında gözyaşlarımı tutamıyorum bunları duydukça.

PROSPERO
Dinle bak, dahası var;
Sonra da bugünkü duruma geleceğim;
Yoksa, bu hikâyenin hiçbir anlamı olmazdı.

MIRANDA
Bizi o saat niye öldürmediler?

PROSPERO
Güzel bir soru bu, kızım.
Anlattıklarımı duyunca bu soruyu sorman doğal.
Cesaret edemediler, canım kızım;
Halkım o kadar seviyordu ki beni!
Ayrıca, geride kanlı bir iz bırakmak istemediler;
Göze hoş gelen renklere boyadılar iğrenç amaçlarını.
Kısacası, bizi apar topar bir tekneye bindirdiler;
Birkaç fersah denize açıldılar; orada,
Önceden hazırladıkları anlaşılan
Çürümüş bir taka leşine aktardılar bizi.
Ne donanımı vardı, ne yelkenleri,
Ne de palangası veya direği;
Fareler bile içgüdüleriyle terk etmişlerdi tekneyi.
Yanımızda kükreyen denizlere seslenmek;
Derdimizi rüzgârlara haykırmaktan başka
Bir şey gelmeyecekti elimizden.
Bize acıyıp karşımızda ah edecek
Onlar kalmıştı yalnızca;
Şefkat gösterelim derken
Derdimize dert katsınlar diye. (8)

MIRANDA
Hay Allah,
Kimbilir ne kadar yük olmuşumdur size!

PROSPERO
Sen beni kurtaran bir yavru melektin!
Ben deniz yüzünü tuzlu damlalarla örterken,

Çektiğim cefanın yükü altında inlerken,
Göklerden gelen bir metanet vardı senin gülüşünde.
Bu da bana, olabilecek her şeye
Dayanma gücü verdi.

MIRANDA
Karaya nasıl çıktık?

PROSPERO
Tanrı'nın yardımıyla.
Biraz yiyeceğimiz biraz da suyumuz vardı.
Bu işi bitirmekle görevlendirilen Gonzalo,
O iyi yürekli, Napolili soylu,
Yanımıza ayrıca, güzel giysiler, bez, çamaşır
Ve gerekli malzemeyi de vermişti;
Hepsi de o günden bu yana çok işimize yaradı.
Üstelik, öyle düşünceliydi ki,
Kitap sevgimi bildiği için,
Benim için dükalığımdan daha değerli olan
Bazı kitapları da götürmemi sağlamıştı.

MIRANDA
Ah, keşke bu adamı bir gün tanıyabilsem!

PROSPERO
Şimdi doğrulma zamanı geldi.
Dur, otur biraz daha, kımıldama
Ve bu deniz-çilemizin sonunu dinle.
Sonunda bu adaya ulaştık
Ve burada ben sana öğretmenlik yaptım;
Aylaklığa vakit bulan,
Ama onlarla ilgilenecek öğretmen bulamayan
Öteki prenseslerden çok daha fazla şey kazandırdım.

MIRANDA
Tanrı'ya şükürler olsun! Ancak, efendim,
Hâlâ aklımı kurcalayan bir şey var:

Söyler misiniz lütfen,
Denizdeki bu fırtınayı niye çıkardınız?

PROSPERO

Şimdilik şu kadarını bil yeter:
Akla hayale sığmayacak bir tesadüfle,
O hayırsever Kader (Velinimetim hanımefendi), (9)
Düşmanlarımı bu sahillere getirdi.
Sezilerim bana diyor ki,
Uğurlu yıldızım gökte çok uygun bir konumda;
Şimdi bu fırsatı kullanmaz da onu küstürürsem,
Kısmetim sonsuza dek kapanır artık.
Bu kadar soru yeter. Şimdi uykun geldi.
Hoş bir ağırlık var üstünde, direnmeye çalışma.
İstesen de elinden gelmez aslında.

(Miranda uykuya dalar.)

Gel bakalım uşağım, gel hadi. Ben hazırım artık.
Yaklaş Ariel; gel!

(Ariel girer.)

ARIEL

Selam sana yüce efendim! Bilgin efendim, selam!
Dile benden ne dilersen; uç de uçayım,
Yüz de yüzeyim, istersen ateşe dalayım,
Kıvrım kıvrım bulutlara binip gideyim.
Ariel ve cin dostları bir buyruğuna bakıyor.

PROSPERO

Pekâlâ ey peri,
Dün sana söylediğim gibi mi çıkardın fırtınayı?

ARIEL

Tamı tamına.
Atladım Kral'ın gemisine: Hop pruvadayım,
Hop ortasında gemiinin; bir güvertedeyim, bir kamarada;
Ateş topu gibi dehşet saldım her yana.

Bazen parçalara bölünüp her köşede ayrı yandım;
Gabya çubuğunda, serenlerde, civadrada,
Ayrı ayrı parlıyormuş gibi görünüp,
Ansızın birleştim sonra.
Jüpiter'in şimşekleri; (10)
Göklerdeki o korkunç gümbürtülerin habercileri bile,
O denli etkili, gözleri şaşı edercesine seri olamazdı.
Alevler, kükürtlü gümbürtü ve çatırtılar
Ulu Neptün'ü kuşatmıştı; küstah dalgaları titreşiyor,
O müthiş üçlü zıpkını sarsılıyordu. (11)

PROSPERO

Yaşa benim yaman perim!
Böyle bir velveleye tutulup da aklını kaçırmayacak,
Çaresizliğe kapılmayacak kimse olamaz bence.

ARIEL

Her şey tutuşunca, gemiciler dışında herkes,
Kendini köpüren tuzlu suya atıp tekneyi terk etti.
Aşağı ilk atlayan, saçları dimdik olmuş,
Sanki saç gibi değil saz gibi,
Kral'ın oğlu Ferdinand oldu:
"Cehennem boşalmış, şeytanların hepsi burada!"
Diye bağırıyordu bir yandan da.

PROSPERO

İşte peri dediğin böyle olur!
Peki, sahile yakın mı oldu bunlar?

ARIEL

Çok yakındı efendim.

PROSPERO

İnsanlar kurtuldu ama, değil mi Ariel?

ARIEL

Kimsenin kılına zarar gelmedi.
Su üstünde yüzen giysileri leke bile olmadı;

Eskisinden daha sağlıklı hepsi.
Emrinize uyarak grup grup adaya yaydım herkesi.
Kral'ın oğlunu tek başına çıkardım karaya;
Son gördüğümde, adanın bir köşesine oturmuş,
Ellerini öyle mahzun mahzun kavuşturmuş,
İç çekip sızlanıyordu.

PROSPERO

Kral'ın gemisini, gemicileri
Ve öteki tekneleri ne yaptın?

ARIEL

Kral'ın gemisi sapasağlam demirlemiş durumda;
Hani derin bir koy var ya:
Bir defasında beni gece yarısı çağırmıştın ya hani,
Sakin hava yüzü görmeyen Bermuda adalarından
Tılsımlı çiğ damlası getireyim diye;
İşte orada saklı duruyor gemi.
Gemicilerin hepsi küpeştenin altına istiflendi;
Çektikleri eziyetin bitkinliğine biraz tılsım katıp
Uyuttum hepsini orada. Filonun gerisine gelince,
Dağıttığım gemilerin hepsi yeniden toplandı;
Kral'ın gemisinin battığını,
Majestelerinin de öldüğünü sanıyorlar
Ve Akdeniz'de, Napoli'ye doğru
Matem içinde yollanıyorlar.

PROSPERO

Ariel, emirlerim tam olarak yerine gelmiş.
Ama daha işimiz bitmedi. Günün hangi vaktindeyiz?

ARIEL

Öğleyi geçti.

PROSPERO

Saat en az iki.
Şu anla akşam saat altı arasındaki süreyi
Çok iyi değerlendirmeliyiz.

ARIEL
Angarya bitmedi mi yani?
Bu kadar eziyet ettiğine göre,
Bana verdiğin sözü hâlâ tutmadığını
Hatırlatabilir miyim sana.

PROSPERO
Dur bakalım! Bu aksilik de ne?
Ne isteyebilirsin ki benden?

ARIEL
Özgürlüğümü.

PROSPERO
Hizmetin dolmadan mı? Hadi canım!

ARIEL
Ne olursun,
Sana nasıl hizmet ettiğimi unutma:
Yalan söylemedim, hata yapmadım; her dediğini
Hırslanmadan, homurdanmadan yerine getirdim.
Söz vermiştin, bir yıl erken bırakacaktın beni.

PROSPERO
Seni ne işkencelerden kurtardığımı unutuyorsun galiba.

ARIEL
Unutmuyorum.

PROSPERO
Unutuyorsun
Ve tuzlu derinliklerde birkaç adım atmayı,
Kuzey'in keskin rüzgârına binip uçmayı,
Yer kabuğu donup katılaştığında, yeraltındaki damarlarda, (12)
Verdiğim işleri yapmayı çok görüyorsun.

ARIEL
Görmüyorum efendim.

PROSPERO
Yalan söyleme habis yaratık!

İhtiyarlıktan ve garazdan iki büklüm olmuş
Uğursuz cadı Sycorax'ı unuttun mu?
Unuttun mu onu ha?

ARIEL
Hayır efendim.

PROSPERO
Evet unuttun. Nerede doğmuştu? Konuş!
Söyle hadi!

ARIEL
Cezayir'de.

PROSPERO
Demek Cezayir'de!
Seni kurtardığımda ne halde olduğunu
Sana ayda bir anlatmam gerek anlaşılan;
Çünkü unutuyorsun. Bu lanetli cadı Sycorax,
Duyanı dehşete düşürecek cinsten
Sayısız fesatlıklar, korkunç büyüler yüzünden,
Biliyorsun, Cezayir'den sürülmüştü.
Canını bağışlamalarının da bir nedeni vardı.
Doğru mu?

ARIEL
Evet efendim.

PROSPERO
Gemiciler buraya getirip bıraktıklarında,
Gözleri mosmor olmuş, hamileydi bu acuze. (13)
Benim kölem olduğunu söyleyen sen,
O zamanlar onun uşağıydın.
Ama sendeniz çok narin bir peri olduğundan,
Kadının kaba ve iğrenç emirlerini
Uygulamayı reddetmiştin. O da gazaba gelmiş,
Sinirden öyle gözleri dönmüştü ki,
Güçlü adamlarının da yardımıyla

Seni bir çam ağacının yarığına hapsetmişti.
O yarıkta, dayanılmaz acılar içinde
Tam on iki ay kalmıştın.
O süre içinde kadın da ölmüş
Ve seni orada bırakmıştı.
Değirmen çarklarının suyu dövüşü gibi,
Hiç durmaksızın inliyordun. O zamanlar bu adada
Kadının yavrulayıp burada bıraktığı,
Benekli köpek eniğine benzer,
Cadıdan doğma oğlan dışında,
İnsan biçimiyle onurlanmış yaratık yoktu.

ARIEL

Evet, oğlu Caliban.

PROSPERO

Biz ne dedik, alık!
Şimdi hizmetimde çalışan Caliban tabii.
Seni ne tür işkenceler içinde bulduğumu iyi bilirsin:
İnlemelerin azgın ayıların bile bağrını deliyor,
Bağırtını duyan kurtlar ulumaya başlıyordu.
Lanetlenmişlere layık görülen bir cezaydı bu
Ve büyüyü çözmek artık Sycorax'ın elinde değildi.
Oraya ulaşıp seni duyunca, hünerimi kullanıp
Çamdaki yarığı açan ve seni serbest bırakan
Benden başkası değildi.

ARIEL

Sana teşekkür borçluyum efendim.

PROSPERO

Mızmızlanmaya devam edersen,
Çınarın birinde bir yarık açar,
Seni onun budaklı bağırsaklarına tıkar
Ve orada on iki kış boyu ulumaya bırakırım.

ARIEL

Affını diliyorum efendim.

Emirlerin her zaman başım üstüne.
Perilik görevimi de sızlanmadan yerine getireceğim.

PROSPERO
Öyle yapsan iyi olur.
Ben de iki gün sonra özgürlüğünü vereceğim.

ARIEL
İşte benim soylu efendim!
Ne yapayım şimdi? Söyle, ne yapayım?

PROSPERO
Git deniz perisi kılığına gir.
Senin ve benim gözümde görünür ol yalnız;
Başka hiçbir gözbebeğine görünme.
Hadi git, söylediğim biçime gir,
Sonra o biçimde gel buraya. Durma, fırla!
(Ariel çıkar.)
Uyan canım kızım, uyan! Çok iyi uyudun. Uyan!

MIRANDA
Anlattığınız tuhaf hikâye ağırlık vermiş bana.

PROSPERO
Üstünden silkele gitsin! Hadi gel,
Gidip, sorduğumuz hiçbir şeye
Akıllı uslu cevap vermeyen
Şu kölem Caliban'ı görelim.

MIRANDA
Alçağın biri o efendim;
Yüzünü görmek istemiyorum.

PROSPERO
Ama onsuz da yapamayız.
Ateşimizi yakıyor, odunumuzu topluyor
Ve bir sürü işe yarıyor.
Hey, nerdesin! Köle! Caliban!
Seni tarla topağı! Konuşsana!

CALIBAN
(İçerden)

İçerde daha odun var.

PROSPERO
Çık ortaya diyorum! Başka işler var sana.
Çık ortaya seni tosbağa! Hadisene!

(Su perisi kılığında Ariel girer.)

Harika benzemişsin. Benim marifetli Ariel'im,
Ver kulağını bana.

ARIEL
Lordum, aynen yapılacak.

(Çıkar.)

Seni zehirli köle; o uğursuz anandan
Şeytanın ta kendisi peydahlamıştı seni zaten!
Çıksana ortaya!

(Caliban girer.)

CALIBAN
O bahsettiğin anamın, pis kokulu bataklıklardan
Kuzgun tüyüyle sıyırıp topladığı uğursuz dumanlar
İkinizin de tepesine yağsın!
Dilerim günbatısı rüzgârına tutulursunuz da
Kabarmadık yeriniz kalmaz!

PROSPERO
Yaa; demek öyle; o halde bil ki,
Her yanın kasılacak bu gece,
Sancılardan soluğun tıkanacak; gece boyu,
Bütün kirpiler tepene üşüşecek;
Delik deşik edip arı peteğine döndürecekler seni;
Derine batan her diken öyle acıtacak ki,
Bir oğul dolusu arının sokması hiç kalacak yanında.

CALIBAN

Şurada yemeğimizi yiyecektik!
Bu ada annem Sycorax'tan bana kalmıştı;
Sen elimden aldın. Buraya ilk geldiğinde
Beni okşar, üstüme titrerdin;
Suda böğürtlen yıkar verirdin;
Gündüz ve gece yanan
Büyük ışığa ne denir, küçük ışığa ne denir, (14)
Öğretirdin. Ben de seni sevmiştim;
Adada ne varsa göstermiştim sana:
Berrak pınarları, acı su çukurlarını,
Verimli ve çorak yerleri hep göstermiştim.
Göstermez olaydım! Sycorax'ın tüm afsunları,
Kurbağalar, böcekler, yarasalar üstüne yağsın.
Benden başka kulun yok burada;
Oysa ben, kendimin tek kralıydım. Ama şimdi,
Beni bu ahır gibi kaya deliğine tıktın,
Adanın başka hiçbir yerine bırakmıyorsun.

PROSPERO

Seni yalancı köle!
Sopadan anlarsın sen, iyilikten değil!
Çirkefliğine bakmadan, sana insanca davrandım;
Evladımın namusunu kirletmeye yeltendiğin güne kadar da
Kendi mağaramda barındırdım seni.

CALIBAN

Aah ah! Keşke becerebilseydim o işi!
Bana engel olmasaydın, bu adayı
Calibanlarla dolduracaktım.

MIRANDA

İğrenç köle,
Kötülükle öyle donanmışsın ki,
İyilik damgası tutmuyor üstünde.

Sana acımıştım; elimden geleni yapmıştım
Konuşturabilmek için seni;
Her saat yeni bir şey öğretmiştim.
Sen ki, vahşi yaratık,
Kendi söylediğini anlamazdın bir zamanlar;
Hayvanlar gibi geveler dururdun.
Aklındakini anlatabilesin diye
Kelimeler verdim ben sana.
Ama öğrendiklerin hep boşa gitti;
Öyle bir hainlik varmış ki soyunda,
İyilikten anlamadın bir türlü.
Bu yüzden de, bu kayaya kapatılmayı hak etmiştin;
Hatta hapisten çok fazlasına layıktın aslında.

CALIBAN

Tamam, bana konuşmayı öğrettin; peki kazancım ne?
Küfür etmesini biliyorum artık!
Kızıl veba çarpsın seni (15)
Bana dilinizi öğrettiğin için!

PROSPERO

Seni cadaloz dölü, fırla çabuk!
Git bize yakacak getir; hadi, yürü;
Başka işin de var.
Omuz silkmek de ne oluyor, hain!
Eğer emrettiğim işi savsaklar
Ya da gönülsüz yapacak olursan,
Öyle bir işkence ederim ki sana,
Kocakarılar gibi her tarafın kasım kasım kasılır,
Tüm kemiklerin sızım sızım sızlar.
İnlerinde yatan vahşi hayvanlar bile
Böğürtünü duyduklarında korkudan ürperip
Titremekten alamaz kendilerini.

CALIBAN

Yok yok, ne olur yapma!

(Kendi kendine)

Karşı gelmesem iyi olacak. Büyüsü öyle güçlü ki,
Annemin tanrısı Setebos'u bile yıldırıp
Kendine kul edebilir.

PROSPERO

Yürü diyorum köle, hadi!

(Caliban çıkar.)

(Ferdinand ve, oynayıp şarkı söyleyerek (göze görünmeyen) Ariel girer.)

(Ariel'in şarkısı)

Gelin sarı kumlara hele,
Verin hepiniz el ele.
Hadi diz kırın ve öpüşün ki,
Vahşi dalgalar kessin sesini;
Bir oraya bir buraya atın ayağınızı,
Tatlı periler, söyleyin şarkımızı.
Dinle bak, dinle bak!

(İçerden, çeşitli yönlerden sesler)

Hav hav!

(Ariel)

Bekçi köpekleri havlıyor.

(Çeşitli yönlerden sesler)

Hav hav.

(Ariel)

Dinle bak! İşte İşte
Ötüyor kibirli horoz.
Ü-ürü-üüü!

FERDINAND

Nerden geliyor bu müzik? Havadan mı, yerden mi?
Durdu şimdi. Ada tanrılarından biri
Eğleniyor herhalde. Ben sahilde oturmuş,

Denizde kaybolan babamın ardından ağlarken,
Suların üstünden gelip içime sokuldu bu müzik;
Tatlı nağmeleriyle hem azgın dalgaları,
Hem kederimi yatıştırdı. Ben de ardına düştüm;
Daha doğrusu, o beni peşinden sürükledi.
Ama şimdi kayboldu. Yok yok, işte yine başladı.

(Ariel'in şarkısı)

Tam beş kulaç dipte yatıyor baban;
Kemikleri şimdi mercan oluyor;
Bir çift inci artık gözlerinde duran;
Hiçbir parçası yok olmuyor;
Harika bir şeye dönüyor bence
Deniz değişiminden geçtikçe.
Su perileri saat başı çan çalıyor ona.

(Sahne dışından sesler)

Dan dan!

İşte ben duyuyorum bile, baksana!

(Sesler)

Dan dan!

FERDINAND

Boğulan babamdan söz ediyor sanki gerçekten!
Ölümlü işi olamaz bu;
Ses de dünyasal bir ses değil bence.
Şimdi de yukardan geliyor.

PROSPERO

Kaldır saçaklı perdelerini gözlerinin
Ve söyle bakalım ne görüyorsun şurada.

MIRANDA

O da ne? Cin mi, peri mi?
Tanrım, nasıl da bakınıyor etrafına!

İnanın efendim çok sevimli biri!
Ama peri herhalde, değil mi?

PROSPERO
Değil kızım: Bizim gibi yer, içer
Ve bizimkine benzer duyuları var.
Bu gördüğün delikanlı da parçalanan gemideydi.
Güzelliğin zararlı kurdu keder yüzünden
Biraz sarsılmış olmakla birlikte,
Oldukça yakışıklı denebilir.
Yoldaşlarını kaybetti de,
Onları bulmak için dolanıyor böyle.

MIRANDA
Bana kalırsa ilahi biri olmalı;
Çünkü yeryüzünde böyle soylu yaratık görmedim.

PROSPERO
(Kendi kendine)
Gördüğüm kadarıyla, tam tasarladığım gibi yürüyor.
Ey peri; harikasın peri!
Buna karşılık iki gün içinde bırakacağım seni.

FERDINAND
Bence bütün ezgiler
Bu tanrıçaya eşlik ediyor!
Naçizane sorabilir miyim size,
Bu adada mı yaşıyorsunuz?
Ve söyler misiniz bana,
Burada nasıl davranmalı?
Son olarak da, en önemli sorum:
Ey harika varlık,
Genç bir kız mı karşımda duran?

MIRANDA
Harika filan değil, bayım,
Tabii ki genç kız.

FERDINAND
Benim dilim! Tanrım!
Şimdi bu dilin konuşulduğu yerde olsaydım
Onu konuşanların en iyisi olacaktım. (16)

PROSPERO
Ne, en iyisi mi?
Napoli Kralı bu söylediğini duysaydı
Ne olurdun kimbilir?

FERDINAND
Şu anda neysem, o olurdum:
Sizin Napoli Kralı'ndan söz etmenize şaşan
Yapayalnız biri yani. Beni duyuyor aslında;
Bu yüzden akıyor gözyaşlarım. Napoli Kralı benim.
Babam Kral'ın parçalanan gemide olduğunu
O andan beri yaşı dinmeyen şu gözlerimle gördüm.

MIRANDA
Ah, ne kadar acı!

FERDINAND
Evet, doğrusu bu; üstelik tüm öteki lordlarla birlikte;
Milano Dükü ve yürekli oğlu da aralarındaydı.

PROSPERO
(Kendi kendine)

Eğer şimdi zamanı olsaydı,
Milano Dükü'yle, daha da yürekli kızı gösterirdi sana (17)
Nasıl yanıldığını. İlk görüşte göz göze geldiler.
Zarif Ariel, bunun için salıvereceğim seni.

(Ferdinand'a)

Bir dakika, sayın bayım.
Sanırım biraz yanılıyorsunuz. Bir dakika...

MIRANDA
Niye böyle kaba konuşuyor ki babam?

Hayatımda gördüğüm üçüncü erkek bu;
Üstelik beni duygulandıran ilk erkek.
Babam biraz acısa da ona,
Benim gözlerimle baksa keşke.

FERDINAND
Ah, eğer evli değilsen
Ve gönlünde kimse yoksa,
Napoli Kraliçesi yapmak isterim seni.

PROSPERO
Durun bakalım bayım, beni dinleyin.
(Kendi kendine)
İkisi de birbirine tutuldu.
Ama iş fazla hızlı gidiyor;
Araya biraz engel koyalım.
Malum, kolay kazanılan ödülü
Hafife alır insanoğlu.
(Ferdinand'a)
Bir dakika; önce beni dinle! Bakıyorum
Senin olmayan bir unvana konmak niyetindesin;
Bu adaya da, o unvanı sahibinden,
Yani benden çalmak için casus olarak gelmişsin.

FERDINAND
Yoo, şerefim üstüne yemin ederim!

MIRANDA
Bunun gibi bir mabette kötü şey barınamaz.
Kötü ruhun böyle barınağı olsa
İyi şeyler de orada kalmaya can atardı.

PROSPERO
Benimle gel.
(Miranda'ya)
Onun adına konuşma. Hainin biri o.

(Ferdinand'a)

Gel! Ayaklarını boynuna bağlayacağım.
Deniz suyu içeceksin. Dere midyesi, çürümüş ot kökü,
Palamut beşiği kabuklar yiyeceksin. Gel!

FERDINAND

Hayır!
Düşmanım benden güçlü olmadıkça
Bu muameleye boyun eğmeye niyetim yok!

(Kılıcını çeker. Ancak Prospero'nun büyüsüyle yerinden kımıldayamaz.)

MIRANDA

Ne olur babacığım, onu incitme.
Kibar biri o, korkulacak yanı yok.

PROSPERO

Ne o, şimdi de kendi ayağım
Hoca mı kesildi başıma? (18)
Yerine koy kılıcını hain!
Vicdanında o suçun ağırlığı varken,
Vuramayacak olduktan sonra
Gösteri yapmayı bırak.
Hadi, indir gardını!
Çünkü istediğim anda
Şu sopayla alıveririm o silahı aşağı.

MIRANDA

Ne olur baba, yapma!

PROSPERO

Çekil! Asılma elbiseme!

MIRANDA

Acıyın efendim; ben ona kefil olurum.

PROSPERO

Sus! Azar işitmek istemiyorsan,
Hatta, senden nefret etmemi istemiyorsan,

Bir kelime daha söyleme!
Bir sahtekârı savunuyorsun öyle mi?
Kes diyorum!
Topu topu bir bunu gördün bir de Caliban'ı;
Ama onun gibi başka kimse yok sanıyorsun.
Zavallı budala! İnsanların çoğuna kıyasla
Bu da bir Caliban aslında
Ve herkes melek kalır bunun yanında.

MIRANDA
O halde benim zevklerim çok sadeymiş.
Daha yakışıklı bir erkek bulma hevesinde değilim.

PROSPERO
(Ferdinand'a)
Hadi, direnmeyi bırak!
Kasların bebeklik çağındaki gibi yine,
Güç yok şimdi hiçbirinde.

FERDINAND
Öyle gerçekten.
Rüyada gibi, duyularım kıskıvrak bağlandı sanki.
Hiçbir şeyin önemi yok artık aslında;
Babamı kaybetmişim, gücüm kuvvetim gitmiş,
Dostlarım felakete uğramış,
Şu adam beni kıskıvrak bağlamış,
Tehditler savurup duruyormuş;
Hiçbiri umurumda değil;
Yeter ki hapsedildiğim yerden
Şu kızı günde bir kez görebileyim.
Dünyanın gerisi özgür insanlara kalsın;
Bu zindandaki yerim bana yeter.

PROSPERO
(Kendi kendine)
İşe yaradı.

(Ferdinand'a)

Benimle gel.

(Ariel'e)

Yamansın Ariel! İyi iş yaptın.
Hadi şimdi; öteki işlerine geçelim.

MIRANDA

Konuşmasına bakıp ümitsizliğe kapılmayın bayım,
Babam aslında daha iyi huyludur;
Bu davranışı olağan değil.

PROSPERO

(Ariel'e)

Dağlarda esen rüzgârlar kadar özgür olacaksın;
Yeter ki emirlerimi olduğu gibi yerine getir.

ARIEL

Aynen yerine gelecek.

PROSPERO

(Ferdinand'a)

Hadi, düş peşime.

(Miranda'ya)

Onun adına konuşma!

(Çıkarlar.)

İKİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(Adada başka bir yer. Alonso, Sebastian, Antonio, Gonzalo, Adrian, Francisco ve ötekiler girer.)

GONZALO
Ne olur efendim, neşelenin biraz.
Aslında siz de biz de sevinmeliyiz;
Çünkü, nasıl kurtulduğumuzu düşünürsek,
Kayıplarımız hiç sayılır.
Herkesin başına gelebilir böyle şey:
Her gün bir gemicinin karısı,
Bir ticaret gemisinin kaptanı veya sahibi
Aynı acıya katlanmak zorunda.
Kurtuluşumuza gelince, doğrusu mucizeydi;
Bu şans ancak milyonda bir kişiye nasip olur.
Bu nedenle, efendim, felaketimizle tesellimizi
Birer kefeye koyup değerlendirmek en iyisi.

ALONSO
Lütfen, yeter artık.

SEBASTIAN
(Antonio'ya)

Teselliye karnı tok.

ANTONIO
(Sebastian'a)

Ama adamın da vaazı bırakmaya niyeti yok.

SEBASTIAN
(Antonio'ya)

Bak bak, zekâsının saatini kuruyor; birazdan çaldıracak.

GONZALO
Efendim...

SEBASTIAN
(Antonio'ya)

Bu bir. Say.

GONZALO
Kapımıza vuran her derdi içeri alırsak...

SEBASTIAN
Köşeyi döneriz.

GONZALO
Düşündüğünüzden daha isabetli konuştunuz:
Evet, öteki dünya köşesini.

SEBASTIAN
Siz de düşündüğümden daha ustaca çevirdiniz sözü.

GONZALO
Bu nedenle Lordum...

ANTONIO
Vay canına, adam lafına amma savurgan ha! (19)

ALONSO
Lütfen kesin artık.

GONZALO
Tamam, bitti zaten. Ancak...

SEBASTIAN
Konuşmadan duramıyor.

ANTONIO
Önce hangisi ötecek, bahse girelim; o mu, Adrian mı?

SEBASTIAN
Kart horoz.

ANTONIO
Toy horoz.

SEBASTIAN
Oldu. Nesine?

ANTONIO
Kahkahasına.

SEBASTIAN
Tamam.

ADRIAN
Bu ada çöl gibi görünse de...

ANTONIO
Ha.ha ha!

SEBASTIAN
Kazandın.

ADRIAN
Issız ve yaşanmaz görünse de...

SEBASTIAN
Aslında...

ADRIAN
Aslında...

ANTONIO
Kaçmazdı.

ADRIAN
Tatlı, yumuşak, hoş bir havası var gibi.

ANTONIO
Tıpkı böyle bir kız tanımıştım.

SEBASTIAN
Ne kızmış! Tarif de çok bilimseldi ama!

ADRIAN
Havanın tatlı soluğunu hissediyor insan.

SEBASTIAN
Akciğerleri de var, hem de çürümüş!

ANTONIO
Bataklık kokusu üfürüyor.

GONZALO
Tam yaşanacak yer burası.

ANTONIO
Evet de, sağ kalabilirsek.

SEBASTIAN
Görünüşe göre, pek kolay değil.

GONZALO
Otlar nasıl canlı ve diri! Ne kadar da yeşil!

ANTONIO
Her yer ne kadar da boz!

SEBASTIAN
Ve nasıl da dikkati çekiyor göz göz yeşil.

ANTONIO
Adamın gözünden de bir şey kaçmıyor.

SEBASTIAN
Evet, gerçeğin dışında.

GONZALO
Ancak, asıl ender görülen, ki gerçekten neredeyse inanılmaz bir şey...

SEBASTIAN
Evet, ender görülen çok şey gibi.

GONZALO
Giysilerimiz, yani denizde sırılsıklam oldukları halde, her nasılsa yine de canlı ve parlak. Tuzlu suyla lekelenmiş gibi değil de, yeni boyanmış gibi sanki.

ANTONIO
Ceplerinden biri konuşabilseydi, yalanını yüzüne vurmaz mıydı?

SEBASTIAN
Vururdu; ya da çaktırmadan kanıtı cebe indirip iç ediverirdi.

GONZALO
Bence giysilerimiz daha yepyeni; hatta onları Afrika'da, Tunus Kralı'nın kibar kızı Claribel'in düğününde giydiğimiz günkü kadar yeni.

SEBASTIAN
Ne hoş düğündü! Dönüşümüz de harika oldu doğrusu!

ADRIAN
Tunus Tunus olalı bu Kraliçe kadar güzel birini görmemişti.

GONZALO
Yani, Dul Dido'nun zamanından beri.

ANTONIO
Dul mu? Hadi canım sen de! Dul da nereden çıktı? Dul Dido! (21)

SEBASTIAN
Ne yani, Dul Aeneas da diyebilirdi. Ne var şimdi bunda?

ADRIAN
Dul Dido mu dedin? Biraz kafam karıştı. Dido Kartacalıydı benim bildiğim, Tunuslu değil.

GONZALO
Bu Tunus, Kartaca'ydı bayım.

ADRIAN
Kartaca mı?

GONZALO
Emin olun Kartaca'ydı.

ANTONIO
Tılsımlı arpten daha etkili sözleri. (22)

SEBASTIAN
Hem duvarları hem de evleri dikti bu.

ANTONIO
Şimdi hangi olmaz şeyi oldurmanın bir yolunu bulacak acaba?

SEBASTIAN
Bence bu adayı cebine atıp memlekete götürecek ve elma diye oğluna verecek.

ANTONIO
Çekirdeklerini de denize ekip başka adalar çıkaracak.

GONZALO
Tabii!

ANTONIO
Ne demezsin!

GONZALO
Bakın, diyorduk ki, Tunus'ta kızınızın düğününde ne kadar yeniyse giysilerimiz, şimdi de o kadar yeni; hani şimdi Kraliçe olan kızınızın.

ANTONIO
Üstelik Tunus'un görüp göreceği en muhteşem Kraliçe.

SEBASTIAN
Yalnız, dul Dido hariç, müsaadenizle!

ANTONIO
Dul Dido mu? Ha evet, Dul Dido!

GONZALO
Şimdi şu cepkenim ilk günkü kadar yeni değil mi, ha? Yani, nerdeyse.

ANTONIO
Hah, "nerdeyse" deyince oldu.

GONZALO
Kızınızın düğününde giydiğim günü kastediyorum.

ALONSO
Duyularım bu sözlere çoktan doydu, ama sen hâlâ
Kulaklarıma tıkıştırıp duruyorsun onları.
Kızımı orada evlendirmez olaydım keşke!
Çünkü, oradan dönüşte oğlumu kaybettim;
Aslında kızımı da kaybettim sayılır,
Çünkü o kadar uzak düştü ki şimdi İtalya'dan,
Onu bir daha göreceğimi hiç sanmam.
Ah evladım benim, Napoli ve Milano veliahtı;
Hangi acayip balığa yem oldun kimbilir?

FRANCISCO
Efendim, belki de yaşıyordur.
Ben gördüğümde vargücüyle mücadele ediyordu,
Dalgaların sırtına binmişti.
Düşmanca saldıran suları yanlara savurarak
Üstte kalmayı başarıyor,
Önünde kabaran en yüksek dalgayı bile göğüslüyordu.
Başını yılmadan azgın dalgaların üstünde tutuyor,
Güçlü kollarını kürek gibi kullanıp
Attığı yaman kulaçlarla sahile doğru yol alıyordu.
Sahil de sanki, kolaylık olsun diye eğilir gibi,
Dalgalarla aşınmış temelini biraz daha aşağı çekiyordu.
Bence mutlaka sağ salim karaya çıkmıştır.

ALONSO
Yok yok, gitti artık o.

SEBASTIAN
Bu büyük kaybın sorumlusu sizsiniz efendim:
Kızınız gibi bir nimeti Avrupa'ya bahşetmektense,
Onu salıverip bir Afrikalıya gitmesine göz yumdunuz.
Böylece, hiç değilse gözünüzden uzak oldu; yani,
Gözünüzün üzüntüden yaşarıp durmasına şaşmamalı.

ALONSO
Lütfen susun.

SEBASTIAN
Bunu yapmayın diye hepimiz önünüzde diz çöküp
Size yalvardık. Zavallı kız, kendi de,
Gönülsüzlük ve itaat duygusu arasında bocalıyor,
Hangi yönde karar versin bilemiyordu bir türlü.
Korkarım oğlunuzu sonsuza dek kaybettik.
Sonuçta Milano ve Napoli'de o kadar insan dul kaldı ki,
Sağ kalanlar onlara teselli vermeye yetmeyecek.
Kusur da sizde.

ALONSO
Ama en büyük kayıp da bende.

GONZALO
Lordum Sebastian,
Sözleriniz doğru, ama nezaket sınırını biraz aşıyor,
Zaman seçimi de yanlış. Yaraya merhem süreceğinize,
Deşiyorsunuz siz onu.

SEBASTIAN
Çok doğru.

ANTONIO
Tam bir doktor!

GONZALO
Sizin yüzünüz bulutlanınca
Hepimizin de havası bozuluyor, sayın efendim.

SEBASTIAN
Hava mı, bozuluyor ha?

ANTONIO
Fena bozuluyor.

GONZALO
Lordum, bu adanın sorumluluğu bende olsa...

ANTONIO
Her yerine ısırgan tohumu ekerdi.

SEBASTIAN
Ya da, labadayla ebegümeci.

GONZALO
Buranın kralı olsam ne yapardım acaba?

SEBASTIAN
Şarap bulamayınca ayyaşlıktan kurtulurdun.

GONZALO
İdeal devletimde her şeyi ters uygulardım;
Her türlü ticareti yasaklardım;
Yargıç filan olmazdı;
Okuryazarlık bilinmezdi; zengin, yoksul,
Uşaklık kalkardı; sözleşme, miras,
Arazi sınırı, çit, tarım, bağ bahçe olmazdı;
Madene, buğdaya, şaraba, yağa gerek kalmazdı;
Kimse çalışmazdı; herkes aylak olurdu,
Kadın erkek, herkes; ama saf ve temiz olurdu;
Hükümdarlık olmazdı.

SEBASTIAN
Hani kral olmak istiyordu!

ANTONIO
Devletinin kuyruğu başını unuttu.

GONZALO
İnsana gerekli olan her şeyi doğa üretirdi,
Tersiz, zahmetsiz. İhanet, cinayet,
Kılıç, kargı, hançer, top tüfek
Gibisine gerek olmazdı. Her şeyi doğa üretirdi,
Kendiliğinden; bol bol, istediğin kadar;
Her türlü yiyecek bulurdu günahsız kullarım.

SEBASTIAN
Kullar arasında evlilik yok mu?

ANTONIO
Yok yahu, herkes aylak: Fahişelerle serseriler.

GONZALO
Öyle mükemmel yönetirdim ki efendim,
Altın çağı kat kat aşardım.

SEBASTIAN
Tanrı Majestelerini korusun!

ANTONIO
Gonzalo çok yaşa!

GONZALO
Sonra... dinliyor musunuz efendim?

ALONSO
Lütfen yeter artık. Hepsi boş söylediklerinin.

GONZALO
Ekselansları çok haklı; şu beylere fırsat çıksın diye yapıyorum: O kadar duyarlı ve işgüzar ki akciğerleri, boş şeylere bile güler-ler hep.

ANTONIO
Biz sana gülüyorduk.

GONZALO
Şapşallıkta size kıyasla ben hiç sayılırım; onun için hiçe gülmeye devam edin siz.

ANTONIO
Müthiş bir darbeydi bu!

SEBASTIAN
Yazık ki kılıcın kör ağzı rastladı.

GONZALO
İkiniz de çetin cevizsiniz doğrusu. Yani gökteki ay bile beş hafta süreyle değişmeden dünya çevresinde dönecek olsa, yörüngesinden çekip alırdınız onu.

(Ağır tören müziği çalarak (ötekilere görünmez olan) Ariel girer.)

SEBASTIAN
Alır, sonra da ışığında kuş avına çıkardık.

ANTONIO
Bize kızmadınız ama değil mi, Sayın Lordum?

GONZALO
Yok yok, merak etmeyin; böyle ufak şeylere kolay kolay sinirlenmem. Uyumadan önce biraz gülmeye ne dersiniz? Bana çok ağırlık bastı.

ANTONIO
Hadi o zaman siz uyumanıza bakın; işte gülüyoruz; oldu mu?

(Alonso, Sebastian ve Antonio dışında herkes uyur.)

ALONSO
Şu işe bak, herkes uyumuş bile!
Keşke gözlerim kapandığında düşüncelerim de kararabilse;
Galiba kapanıyorlar çünkü.

SEBASTIAN
Uyku hazır gelmişken bence karşı koymayın.

Hüznün ziyaretine kolay kolay gitmez çünkü;
Ama gittiğinde huzur verir.

ANTONIO
Siz dinlenirken biz ikimiz nöbet tutar,
Sizi koruruz efendim.

ALONSO
Sağ olun. Hayret, nasıl ağırlık çöktü!

(Alonso uyur. Ariel çıkar.)

SEBASTIAN
Hepsine böyle uyku bastırması ne tuhaf değil mi?

ANTONIO
Buranın havasından olsa gerek.

SEBASTIAN
Bizim göz kapaklarımız niye ağırlaşmıyor peki?
Benim hiç uykum varmış gibi değil.

ANTONIO
Benim de. Dipdiri hissediyorum kendimi.
Sanki anlaşmış gibi hep birlikte yıkılıverdiler.
Yıldırım çarpmış gibi düştüler. Peki ya...
Hey yahu Sebastian... Peki şimdi... Hayır hayır.
Ama sanki yüzünden okuyorum bile ne olduğunu.
İşte fırsat karşında;
Başına inen tacı hayalimde görebiliyorum.

SEBASTIAN
Ne? Uyanık mısın sen?

ANTONIO
Konuştuğumu duymuyor musun?

SEBASTIAN
Duyuyorum, ama kesin
Uyku dili bu;

Uykunda konuşuyorsun sen.
Ne demiştin ha?
Tuhaf bir uyuklama bu:
Gözlerin ardına kadar açık uyuyorsun.
Ayaktasın, konuşuyorsun, kımıldıyorsun,
Ama yine de derin uykudasın.

ANTONIO
Soylu Sebastian,
Uykuda olan, hatta ölüm döşeğinde yatan
Senin kısmetin aslında.
Sen uyanıksın ama gözlerin kapalı.

SEBASTIAN
Sen de açıkça horluyorsun;
Ama anlamlı bir horlama bu.

ANTONIO
Her zamankinden çok daha ciddiyim ben.
Bence sen de öyle olmalısın.
Bunu yaptın mı üç misli büyüyeceksin.

SEBASTIAN
Duran suyum ben şimdi. (23)

ANTONIO
Ben sana yükselmesini öğretirim.

SEBASTIAN
İyi bari; çekilmesini de
Doğuştan gelme miskinliğim öğretiyor çünkü. (24)

ANTONIO
İşi şakaya vururken,
Ne kadar isabetli bir şey söylediğini bilsen!
Bir bilsen, alçak gönüllülük edeyim derken
Yüce konumunu nasıl vurguladığını! (25)
Aslında, "çekilen" insanlar, çoğu zaman

Kendi korku ve miskinlikleri yüzünden
Dipte kalmaya mahkûmdurlar.

SEBASTIAN
Lütfen devam et;
Gözlerindeki ifadeye ve yanaklarındaki renge bakılırsa
Bir şey demek istiyorsun.
Aklındaki neyse, doğum sancısı çektiriyor sana.

ANTONIO
Peki öyleyse:
Şu belleği zayıf lord var ya,
Toprağa verildikten sonra da
Belleklerde o denli az kalacak olan şu lord,
Oğlunun hayatta olduğuna Kralı nerdeyse inandıracaktı
(İnandırmak için yaratılmış çünkü; işi bu).
Ama, şurada uyuyan adamın yüzmekte olduğu nasıl mümkün değilse,
Onun da boğulmamış olması mümkün değil.

SEBASTIAN
Benim de hiç ümidim yok;
Boğulmamış olamaz.

ANTONIO
Ah, o ümitsizlikte
Ne büyük ümitler olabilir aslında!
O yönde ümit yok demek,
Öbür yönde öyle yüce bir ümit var demektir ki,
İhtiras bile ondan ötesini göremez artık. (26)
Ferdinand'ın boğulduğunu kabul ediyor musun?

SEBASTIAN
O artık yok.

ANTONIO
O halde söyle bakalım;
Napoli tahtının sıradaki varisi kim?

SEBASTIAN
Claribel.

ANTONIO
Yani, dünyanın öbür ucunda yaşayan Tunus Kraliçesi;
Güneşi ulak diye tutmadıktan sonra
– Aydaki adam biraz yavaş kalır –
Yeni doğmuş çenelerde bıçağa gelecek tüy bitmeden [27]
Napoli'den haber alamayacak olan Kraliçe.
Onu ziyaretten dönerken hepimizi deniz yuttu baksana.
Sonra da içimizden bir kısmını geri çıkardı.
Geçmiş, artık yeni bir oyunun önsözü sayılır;
Bu oyunda rol almak da seninle bana kısmetmiş.

SEBASTIAN
Bu da ne demek oluyor? Ne diyorsun sen?
Doğru: Ağabeyimin kızı Tunus Kraliçesi;
Napoli tahtının da varisi;
Bu iki ülke arasında biraz mesafe olduğu da doğru...

ANTONIO
Evet; üstelik de her karışı,
"Acaba bu Claribel nasıl edecek de,
Bizi aşıp Napoli'ye geri dönecek? İyisi mi,
Sen Tunus'ta kal ve bırak Sebastian uyansın!"
Diye haykıran bir mesafe!
Diyelim ki şunlar ölmüş yatıyor olsun;
Şimdikinden daha kötü durumda olmazlardı.
Napoli'yi, şurada uyuyan kişi kadar
İyi yönetecek biri var. Şu Gonzalo kadar
Çok ve boş konuşacak lordlar da bol.
Bunlar gibi laklak etmeyi
Kargalara bile öğretirim ben.
Ah, benimle aynı kafada olsan;
Yükselmen için şu uykudan âlâsı olamazdı!
Beni anlıyor musun?

SEBASTIAN
Sanırım evet.

ANTONIO
Peki, kısmetin bu kadar yakın oluşuna ne diyorsun?

SEBASTIAN
Hatırladığıma göre,
Sen de kardeşin Prospero'nun yerine geçmiştin.

ANTONIO
Doğru.
Bak giysilerim nasıl güzel oturuyor üstüme;
Eskisinden çok daha iyi.
Kardeşimin uşakları o zamanlar benim ayarımdı;
Şimdi ise hepsi benim adamlarım.

SEBASTIAN
Peki ama vicdanın...

ANTONIO
Nerede bulunur bu vicdan dediğin?
Topuğumda nasır olsaydı, terliğimi giyerdim;
Ama böyle bir ilahi varlık hissetmiyorum içimde.
Milano Dükü'yle aramda, her biri bir buz parçası
Yirmi vicdan birden olsa ve hepsi eriyip aksa,
Yine rahatsız etmezdi beni!
İşte şurada yatıyor kardeşin.
Eğer şu anda göründüğü gibi – yani ölmüş – olsaydı,
Üzerinde yattığı topraktan farkı olmayacaktı.
Aslında, şu elimdeki uysal çeliğin ucuyla,
Onu sonsuza dek döşeğinde yatırabilirim.
Bu arada sen de, aynı şeyi yaparak,
Her davranışımıza bir kulp bulan
Şu geçkin et parçası Bay Çıtkırıldım'ın gözlerini
Bir daha açamayacağı gibi kapatabilirsin.
Ötekilere gelince; kedi önüne konan sütü nasıl içerse,

Onlar da öyle kabullenir anlatacaklarımızı.
Merak etme, biz ne yapmayı uygun görürsek,
"Tam zamanıydı diyeceklerdir."

SEBASTIAN
Senin durumun bana emsal olacak sevgili dostum.
Milano'yu sen nasıl ele geçirdiysen,
Napoli de öyle benim olacak. Çek kılıcını.
Tek bir darbeyle ödediğin haraçtan kurtulacak
Ve ben Kral'ın sevgisini kazanacaksın.

ANTONIO
Birlikte çekelim.
Ben kolumu kaldırdığımda sen de kaldır
Ve Gonzalo'nun üzerine indirelim.

(Kılıçlarını çekerler.)

SEBASTIAN
Yalnız, bir dakika!

(Antonio'yu konuşmak üzere kenara çeker. Ariel (görünmez olarak) müzik ve şarkıyla girer.)

ARIEL
Efendim sanatını kullandı
Ve sen dostunun tehlikede olduğunu gördü;
Herkes hayatta kalsın
Ve planları suya düşmesin diye beni gönderdi.

(Ariel, Gonzalo'nun kulağına eğilerek şarkı söyler.)

Sen horul horul uyurken burada
Kuyunu kazıyor hainler yanında
Hem de göz göre göre, inan.
Eğer canını seviyorsan,
Aç gözünü şimdi hemen;
Uyan artık, hadi uyan.

ANTONIO
O hâlde hemen bitirelim işi.

GONZALO
(Uyanır ve Alonso'yu da uyandırır.)
Aman Tanrım! Melekler Kral'ı korusun!
(Ötekiler de uyanır.)

ALONSO
Ne var? Ne oldu? Hey, uyanın!
Kılıçlarınız niye çekilmiş?
Yüzünüzdeki bu korkunç ifade neden?

GONZALO
Ne oluyor?

SEBASTIAN
Siz dinlenirken biz burada nöbet tutuyorduk;
Birden müthiş bir böğürme duyduk;
Sanki boğa; daha doğrusu aslan sesine benziyordu.
Sizi uyandırmadı mı?
Korkunç bir sesti benim kulaklarıma gelen.

ALONSO
Ben bir şey duymadım.

ANTONIO
Oo, bir canavar duysa o gümbürtüyü ödü patlardı;
Yer gök sarsılmıştı. Bence kesin,
Koca bir aslan sürüsünün kükreme sesiydi.

ALONSO
Sen duydun mu Gonzalo?

GONZALO
Vallahi, efendim, ben bir mırıldanma duydum,
Tuhaf bir mırıldanma; ona uyandım.
Sizi sarstım ve seslendim. Gözümü açtığımda,

Kılıçlarını çekilmiş gördüm. Bir gürültü vardı,
Bu kesin. Bence çok dikkatli olalım;
Hatta, en iyisi buradan gidelim.
Herkes kılıcını çeksin.

ALONSO
Hadi sen öne düş;
Zavallı oğlumu aramaya devam edelim.

GONZALO
Tanrı onu bu canavarlardan korusun;
Çünkü bence o da mutlaka bu adada bir yerlerde.

ALONSO
Yol göster.

ARIEL
Efendim Prospero ne yaptığımı bilecek.
Hadi bakalım Kral, sen rahat rahat oğlunu ara.
(Çıkarlar.)

İkinci Sahne

(Adanın bir başka köşesi. Bir yük odun taşıyarak Caliban girer. Uzakta gökgürültüsü duyulur.)

CALIBAN
Güneşin bataklıktan, pislikten, düzlükten çektiği
Ne kadar mikrop varsa Prospero'nun tepesine yağsın;
Karış karış hastalık bulaştırsın herife.
Cinleri beni duyuyordur mutlaka,
Ama içimden geleni söylemezsem çatlarım.
Neyse ki emrindeki cinler, onun sözü olmadan
Ne çimdirir beni, ne hortlaklarla korkutur,

Ya da çamurun içine atar, ya da karanlıkta
Meşale gibi orada burada parlayıp yolumu kaybettirir.
Ama en ufak bir bahanede başıma üşüşürler;
Bazen maymunlar gibi sırıtıp bağrışırlar;
Sonra da ısırırlar; bazen kirpi olup,
Ayaklarımın altına yuvarlanır,
Dikenlerini tabanlarıma batırırlar.
Bazen yılanlar kuşatır her yanımı,
Çatal dilleriyle tıslayıp aklımı kaçırtırlar.

(Trinculo girer.)

Hiii, işte işte!
Onun cinlerinden biri bu;
Odun getirirken ağırdan alıyorum diye
Bana eziyet etmeye geldi.
En iyisi şuraya yatalım.
Belki de beni görmez.

(Yere uzanır.)

TRINCULO

Burada rüzgârı kesecek ne ot var ne çalı. Üstelik yine fırtına geliyor galiba. Ezgisini duyuyorum rüzgârda. İşte şu kara bulut, şu kocaman olanı çürümüş bir şarap tulumuna benziyor. Her an patlayıp içinde ne varsa aşağı boşaltabilir. Yine gök gürlemeye başlarsa kafamı sokacak bir yer bile yok. Şu bulut bir delinirse kovayla boşanır yağmur bence. Bu da ne yahu? İnsan mı balık mı? Ölü mü diri mi? Balık bu; balık gibi kokuyor; çok bayatlamış balık kokusu bu; hmmm, bugün çıkmış levrek sayılmaz pek. Acayip bir balık! Geçmişte olduğum gibi şimdi İngiltere'de olsam ve bu balığın resmini yaptırsam, şapşal tatilcilere gösterir her birinden rahatça bir gümüş alırdım. Bu canavar servet kazandırırdı insana orada; aslında her türlü acayip hayvan servet kazandırır bu ülkede. Topal bir dilenciye yardım olsun diye bir kuruş vermezler, ama ölü bir Hintli görmek için on kuruş har-

camaktan çekinmezler. İnsan bacaklı! Yüzgeçleri de kola benziyor.

(Caliban'a dokunur.)

Vay canına, bu sıcak be! Fikrimi değiştirdim.. Yani, artık aynı fikirde değilim. Balık filan değil bu. Adanın yerlisi. Daha yeni yıldırım çarpmış herhalde.

(Gök gürültüsü.)

Hay Allah, yine fırtına geliyor. Şunun paltosunun altına sığınayım bari. Başka da sığınacak yer yok zaten. Sefalet tuhaf yatak yoldaşları kazandırıyor insana. Fırtına'nın son artıkları da geçene kadar şuraya sokulmalı.

(Caliban'ın paltosunun altına sokulur. Elinde bir şişeyle, şarkı söyleyerek Stephano girer.)

STEPHANO

Bitti artık, çıkmam denize bir daha;
Karada ölmek niyetim, işte tam burada.
Amma berbat bir şarkı ha! Cenazeye bire bir. Neyse, biz keyfimize bakalım.

(Elindeki şişeden içer.)

Kaptan, güverteci, lostromo ve ben;
Bir de topçuyla yamağı,
Moll, Meg, Marion ve Margery'ye vurulduk gönülden;
Oysa Kate'e yüz veren çıkmadı.
Sivri mi sivriydi dili çünkü;
"Çek arabanı!" der geçerdi denizci gördü mü.
Ziftle katranın kokusuna hiç gelemezdi;
Ama kaşınan yerini kaşıyan terziyse, ses etmezdi.
İyisi mi çocuklar, hadi bizler denize;

Aslında bu da berbat bir şarkı; neyse, biz keyfimize bakalım.

(İçer.)

CALIBAN

Ne olur yapmayın, acıyın bana!

STEPHANO

Hey, ne oluyor? Cinler mi bastı burayı? Bu vahşilerle Hintliler de ne arıyor burada? Hokkabazlık gösterisi mi var? Boğulmaktan yeni kurtulan adam sizin dört bacağınızdan korkacak değil herhalde. Ne demişler: "Adamın iyisi, dört ayakla üstüne gelseler kımıldamaz yerinden!" Ve Stephano burun deliklerinden soludukça [28] da söylemeye devam edecekler bu lafı.

CALIBAN

İşte cinler eziyet ediyor bana; aah!

STEPHANO

Adada yaşayan dört ayaklı bir canavar bu. Bence üşütmüş. Dilimizi nasıl öğrenmiş acaba? Onu rahatlatacak bir şeyler vereyim bari; belki iyi gelir. İyileştirip terbiye edebilirsem; bir de Napoli'ye götürebilirsem, ayağı sığır derisi görmüş her imparatora en âlâsından hediye olur. [29]

CALIBAN

Ne olur acı bana; incitme beni. Odunu hemen getiriyorum.

STEPHANO

Nöbet geçiriyor; onun için konuşması bilgelik örneği sayılmaz. Şu şişeden bir tattıralım bakalım. Daha önce hiç şarap içmediyse, nöbetine iyi gelir. Onu iyileştirip ehlileştirebilirsem; karşılığında fazla bir şey istemem; ama onu almak isteyen bedelini öder, hem de son kuruşuna kadar!

CALIBAN

Daha bir şey yapmadın bana;
Ama tireyişine bakılırsa, yapacaksın.
Prospero işlemeye başladı bile seni.

STEPHANO

Gel bakayım buraya; hadi aç ağzını. Şunu içtin mi dilin çözü-

lür, kedi. (30) Aç ağzını; titremeni silkeler bu; bana güven sen, hiç merak etme.

(Caliban'a içki verir.)

Dost dediğin böyle zamanda belli olur. Hadi bakalım, bir daha aç şu çenelerini.

TRINCULO

Bu ses yabancı değil. Bu ses – ama o boğuldu. Cin bunlar! Ah, imdat!

STEPHANO

Dört bacak ve çift ses! Çok harika bir canavar bu. Ön sesi güzel sözler söylemek için; arka sesi ise sövüp saymak için. Şişedeki şarabın hepsini feda etmek gerekse de bunu iyileştirmek şart oldu. Al bakalım.

(İçki verir.)

Amin! Biraz da öbür ağzına verelim.

TRINCULO

Stephano!

STEPHANO

Öteki ağzın bana seslendi! Aman yarabbi! Şeytan bu, canavar filan değil! Uzun kaşığım olmadığına göre, duramam şeytanın yanında. (31)

TRINCULO

Stephano! Stephano'ysan dokun bana ve bir şey söyle. Ben Trinculo'yum. Korkma; yakın dostun Trinculo.

STEPHANO

Sen Trinculo'ysan çık dışarı. Şu minik bacakları çekelim bakalım. Evet, Trinculo'dan başkasının olamaz bu bacaklar.

(Caliban'ın paltosunun altından Trinculo'yu çeker.)

Tamam, Trinculo'nun ta kendisi! Nasıl oldu da bu aptal canavarın boku oldun? Her oturuşta Trinculo mu çıkarıyor yaratık?

TRINCULO

Ben de adamı yıldırım çarptı sanmıştım. Sen boğulmamış mıydın yahu Stephano? İnşallah boğulmamişşındır! Fırtına geçti mi? Korkudan bu canavarın paltosunun altına saklanmıştım. Yaşıyorsun değil mi Stephano'cuğum? Şu işe bak; iki Napolili kurtuluyor!

STEPHANO

Beni döndürüp durma be; midem berbat zaten!

CALIBAN

(Kendi kendine)

Bunlar cin değilse, iyi yaratıklara benziyor.
Şu muhteşem bir ilah;
Yanında da tanrısal bir içki taşıyor.
Önünde diz çökerim ben onun.

STEPHANO

Nasıl kurtuldun yahu? Buraya nasıl geldin? Şu şişe üzerine yemin et, nasıl geldin buraya? Ben bu şişe üzerine yemin ediyorum: Gemicilerin denize attığı bir şarap fıçısının üstüne çıkıp kurtuldum.

CALIBAN

O şişe üzerine yemin ediyorum, sana kul olmaya hazırım; bana içirdiğin içki dünyasal değil çünkü.

STEPHANO

Al bakalım; bunun üzerine yemin et, nasıl kurtuldun.

TRINCULO

Ördek gibi yüzüp kıyıya çıktım yahu! Sana yemin, ördek gibi yüzerim ben.

STEPHANO

Hadi o zaman, öp şu kitabı.

(İçki verir.)

Ördek gibi yüzsen de, aslında biraz kazlık var sende.

TRINCULO

Öf be Stephano; daha var mı bundan?

STEPHANO

Tam bir fıçı evladım; deniz kıyısında, bir kaya oyuğundaki mahzenime sakladım. Ne haber zırzop? Üşümen geçti mi?

CALIBAN

Sen gökten indin değil mi?

STEPHANO

Hayır, aydan indim; inan bana. Hani aydaki adam [32] var ya; bir zamanlar o bendim.

CALIBAN

Evet, seni görmüştüm ayda ve sana tapıyorum.
Hanımım seni, köpeğini ve çalını göstermişti bana.

STEPHANO

Hadi gel, yemin et; öp kitabı. Birazdan gene doldururum ben onu. Yemin et.

(Caliban içer.)

TRINCULO

Vay canına, amma aklı kıt canavarmış bu be! Düşünsene şundan korktuğumu! Pek sümsük bir canavar hem de! Allah için iyi çektin haa, canavar efendi!

CALIBAN

Adanın bereketli köşelerini karış karış gösteririm sana;
Ayağını öpeyim, ne olur benim ilahım ol!

TRINCULO

Vay anasına, çok adi ve ayyaş bir canavar bu. Bana kalırsa, ilahi uykuya daldığı anda şişeyi yürütür.

CALIBAN

Ayağını öpeyim; yemin edip kulun olayım.

STEPHANO

Hadi o zaman; diz çök ve yemin et.

TRİNCULO

Bu et kafa canavar beni gülmekten çatlatacak. Böyle şapşal bir canavar görmemiştim.

STEPHANO

Hadi öpsene!

TRINCULO

Ama zavallı canavar içkiyi fazla kaçırdı. İğrenç bir canavar bu.

CALIBAN

En güzel pınarları gösteririm sana; böğürtlen toplarım,
Balık tutarım, istediğin kadar odun getiririm.
Şimdiki efendimin de Allah belasını versin!
Odun modun yok artık ona;
Seninle geliyorum ben ey harika insan!

TRINCULO

Çok komik bir canavar bu;
Ayyaş herifi harika yaptı çıktı.

CALIBAN

Elmanın iyisi neredeyse oraya götürürüm seni;
Uzun tırnaklarımla yeri kazar sana fıstık çıkarırım;
Kuş yuvalarını gösteririm;
Çevik maymunu yakalamasını öğretirim;
Bol bol fındık yediririm;
Kayalardan midye toplarım sana.
Hadi gidelim mi, ha?

STEPHANO

Tamam tamam; şimdi konuşmayı kes de yol göster. Trinculo, Kral'la öteki herkes öldüğüne göre, burası bizim olur. Al şu şişeyi sen taşı. Trinculo dostum, birazdan yine doldururuz onu.

(Sarhoş olan Caliban şarkı söylemeye başlar.)

CALIBAN

Elveda efendim, elveda, elveda!

TRINCULO

Uluyan bir canavar bu! Ayyaş bir canavar!

CALIBAN

Su kesmek yok artık
Balık tutalım diye;
Oduna gitmek yok artık,
Keyfi istediğinde.
Ne tabak kazınacak
Ne bulaşık yıkanacak.
Ban, Ban, Ca – Caliban,
Yeni efendi buldu Caliban,
Eskisinin işi yaman!
Kurtuldum ya, nay na na nay,
Kurtuldum ya, kurtuldum ya, kurtuldum ya,
Nay na na nay.

STEPHANO

Hey be, canavara bak! Hadi, düş öne.

(Çıkarlar.)

ÜÇÜNCÜ PERDE

Birinci Sahne

(Prospero'nun mağarasının önü. Bir kütük taşıyarak Ferdinand girer.)

FERDINAND

Bazı işlerin verdiği zevk, eziyetini unutturuyor.
Kimi angaryanın kendine göre onuru var;
Günlük uğraşların çoğundan da değerli sonuçlar çıkıyor.
Şimdi şu yaptığım ayak işi yorucu olduğu kadar
Tatsız da olabilirdi; ama hanımımı düşününce,
En sıkıcı iş bile bana renkli geliyor;
Çektiğim eziyetse zevke dönüşüyor.
Ah, babası ne kadar duygusuzsa,
Kızı da o kadar kibar, hatta on kat kibar babasından;
Oysa baba neredeyse bir kabalık timsali.
Bunun gibi binlerce kütüğü taşıyıp
Üst üste yığmam gerekiyor; yoksa vay halime!
Hanımım o kadar tatlı ki,
Beni çalışırken gördükçe ağlıyor ve bu ağır işi
Benim gibi yapan birini görmediğini söylüyor.
Bu arada işimi unutuyorum; ama bu hoş düşünceler
Bana güç veriyor; aklım ne kadar başka yerde olursa,
O kadar kolay geliyor bana yaptığım iş.

(Önce Miranda, arkasından da, onlara görünmeden, Prospero girer.)

MIRANDA

Ah, ne olur bu kadar çok çalışma!

Keşke sana taşıttığı şu kütüklere
Şimşek çarpsa da hepsini yaksa.
Şu elindeki kütük yanarken,
Bir yandan da ağlayacak seni böyle yorduğu için. (33)
Babam çalışmalarına gömülmüş;
Lütfen biraz dinlen;
Daha üç saat süreyle tehlike yok.

FERDINAND
Ah sevgili hanımcığım,
Güneş batmadan önce işimi bitirmem gerek.

MIRANDA
Hadi sen otur,
Biraz da ben taşıyayım kütükleri.
Ver şunu bana lütfen;
Ver de yığına kadar götüreyim.

FERDINAND
Olamaz değerli bayan;
Kollarım kopsa da, belim bükülse de,
Ben tembel tembel otururken
Senin böyle alçalmana asla razı olamam.

MIRANDA
Sana yakışırsa, bana da yakışır demek;
Üstelik benim için çok daha kolay;
Çünkü ben bu işi seve seve yaparım;
Ama senin için durum farklı.

PROSPERO
(Kendi kendine)

Zavallı yavrum, hastalığı kapmışsın bile (34);
Her halinden belli.

MIRANDA
Bitkin görünüyorsun.

FERDINAND

Hayır soylu hanımefendi;
Sen yanımda olduktan sonra,
Vakit akşam da olsa
Gün yeni doğmuş sayılır benim için.
Ne olur söyler misin,
Sırf dualarımda anmak için soruyorum,
Adın neydi senin?

MIRANDA

Miranda. Ah, babacığım,
Sözünü dinlememiş oldum bunu söylemekle.

FERDINAND

Muhteşem Miranda! (35)
Muhteşem demek yetmez aslında,
Yeryüzünün en değerli varlığı!
Gözlerimi kamaştıran kadın çok olmuştur önce de,
Çoğu zaman da, çaresiz, tatlı dillerinin
Kölesi olmuştur işgüzar kulaklarım.
Her birinin ayrı özelliklerini sevmişimdir;
Ama her birinde de en soylu erdemiyle çatışan,
Ona ters düşen bir kusur görmüşümdür mutlaka.
Oysa sen, ah sen,
Öyle kusursuz ve eşsiz bir varlıksın ki,
Her insanın en iyi yönünü almış,
Seni öyle yaratmış mutlaka Tanrı.

MIRANDA

Kendi türümden kimseyi tanımadım;
Hiçbir kadın yüzü hatırlamıyorum;
Tabii, aynada gördüğüm kendi yüzümden başka;
Ne de, sen ve babacığım dışında,
Erkek diyebileceğim birini gördüm, iyi dost.
Başka memleketlerde insanlar neye benzer bilmiyorum.

Ama ben gözü tok biriyimdir
– İşte çeyizimdeki tek mücevher! –
Bu yüzden, dünyada senden başka yoldaş istemem;
Senden daha hoşuma gidecek birini de
Canlandıramıyorum hayalimde.
Ama biraz fazla konuştum galiba
Ve babamın öğütlerini de unuttum bu arada.

FERDINAND
Bak Miranda, şu anda ben bir prensim,
Hatta, belki de kralım
– Umarım değilimdir ya... – ve aslında,
Ağzıma giren et sineğinden nasıl tiksinirsem,
Bu odun köleliğinden de o kadar tiksiniyorum.
Ama şimdi taa ruhumdan kopup gelen sözleri dinle:
Seni gördüğüm anda gönlüm hizmetine koştu;
Seve seve kölen olmak için hâlâ da orada.
Senin hatırına odunculuk yapıyorum yani.

MIRANDA
Beni seviyor musun?

FERDINAND
Gökyüzü, yeryüzü tanık olsun sözlerime;
Ve doğru söylüyorsam başarı tacı giydirsin andıma.
Ama eğer boşsa yeminim, yaşayacağım her mutluluk
Felakete dönsün. Dünyadaki her şeyden çok
Seni seviyor ve sayıyor, sana değer veriyorum.

MIRANDA
Çok aptalım, ama sevinçten ağlıyorum.

PROSPERO
Eşi az bulunur iki varlığın
Coşkulu bir buluşması bu!
Aralarında oluşan duygu birliğine
Tanrı'nın inayeti yağsın gökten!

FERDINAND
Şu zavallı halime ağlıyorum:
Ne vermek istediğim şeyi sunmaya gücüm var,
Ne de benim olsun diye can attığım şeyi almaya.
Neyse, önemsiz bu aslında;
Ama saklanmaya çalıştıkça
Daha da büyüyüp göze batar oluyor.
Sıkılganlıktan lafı çevirmek yok artık;
En iyisi, katıksız duyguları dosdoğru söylemek:
Eğer benimle evlenmek istiyorsan, seninim;
İstemiyorsan, ölünceye dek kimsenin olamam.
İstersen eşin olurum, istemezsen olmam;
Ama istesen de istemesen de, hizmetindeyim.

FERDINAND
Eşim, canım,
Sonsuza dek seninim.

MIRANDA
Kocam mısın o halde?

FERDINAND
Evet, özgürlük hasreti çeken köle gibi.
İşte elim.

MIRANDA
İşte benimki; kalbim de içinde.
O zaman hoşçakal;
Yarım saat sonra görüşmek üzere.

FERDINAND
Binlerce hoşçakal, binlerce!
(Ferdinand ve Miranda, ayrı yönlerden çıkar.)

PROSPERO
Bu kadar taşkın olamaz benim sevincim tabii;
Onlar için ne de olsa çok ani bir gelişme bu.
Yine de, hiçbir şey bu kadar sevindiremezdi beni.

Şimdi kitabıma döneyim biraz;
Akşam yemeğinden önce yapılacak çok iş var.
(Çıkar.)

İkinci Sahne

(Adanın bir başka köşesi. Caliban, Stephano ve Trinculo girer.)

STEPHANO
Boşverin yahu! Fıçı biterse su içeriz; ama daha önce bir damla bile içmem! Hadi şimdi geç dümene de bordalayalım şunlara. (36) Uşak canavar, çek bakalım!

TRINCULO
Uşak canavar! Adanın ucubesi! Dediklerine göre adada yalnız beş kişi yaşıyormuş. Bunlardan üçü biz olduğumuza göre, kalan ikisinin de aklı bizimki kadarsa, vay haline bu memleketin!

STEPHANO
Sana iç dedik mi iç, uşak canavar. Zaten gözlerin kafanda iyice sabitleşti.

TRINCULO
Başka neresinde sabitleşecekti ki? Bir de kuyruğunda sabitleşseydi, ne harika bir canavar olurdu ama!

STEPHANO
Benim uşak canavarın dili şarapta boğuldu galiba. Oysa beni deniz bile boğamaz. Allah canımı alsın, sahile ulaşana kadar otuz beş fersah yüzdüm, yani aralıklarla. Seni kendime yaver yapacağım, canavar; ya da bayraktarım olacaksın.

TRINCULO
Yaverin olsun istersen; bayraktar tipi yok, yerinden doğrulamıyor.

STEPHANO
Merak etme Bay Canavar, koşma yok.

TRINCULO
Yürüme de yok; köpekler gibi yatarsın; bir şey söylemen de gerekmez.

STEPHANO
Yahu ucube, bir laf et de esaslı bir ucube olduğunu göster.

CALIBAN
Efendim nasıllar? Pabucunu yalayayım.
Bak, ona hizmet etmem; yürekli değil.

TRINCULO
Seni yalancı, kafasız canavar. Beni gören polisin bacakları kesilir. Seni, beni bilmez zevzek balık! Bugün içtiğim şarabı gördün; hangi ödlek bu kadar şarap içebilirmiş bakalım, ha? Yarı balık yarı canavar haline bakmadan ne cüretle böyle namussuzca yalanlar atıyorsun?

CALIBAN
Yaa, baksana bana hakaret ediyor! Şuna bir şey desene yaa, efendim!

TRINCULO
"Efendim"miş! Canavarın da böyle şapşalını görmemiştim.

CALIBAN
Yaa, yaa, bak gene başladı. Ne olur, şunu ısır da ölsün.

STEPHANO
Trinculo, tut şu dilini. Bak, söz dinlemezsen önümüze çıkan ilk ağaçtan sallanırsın. Bu zavallı canavarı kullarıma kattım tamam mı; kimse hakaret edemez ona.

CALIBAN
Sağ ol soylu efendim. Şikâyetimi bir daha anlatsam,
Dinlemek lütfunda bulunur muydun acaba?

STEPHANO
Dinlerim tabii. Diz çök ve anlat.
Ben ve Trinculo da ayakta dururuz.

(Görünmez olarak Ariel girer.)

CALIBAN
Önce de söylediğim gibi, bir zorbanın kölesiyim.
Büyücü olduğu için beni kandırıp adayı elimden aldı.

ARIEL
Yalancı!

CALIBAN
(Trinculo'ya)

Sensin yalancı, maymun suratlı!
Kahraman efendim senin canını çıkarırsa görürsün.
Yalancı değilim ben.

STEPHANO
Bana bak Trinculo, adamı kışkırtmaktan vazgeçmezsen vallahi dişlerini dökerim ha!

TRINCULO
Ben bir şey demedim yahu!

STEPHANO
Kes öyleyse ve çeneni tut. Devam.

CALIBAN
Evet, büyücülükle aldı bu adayı;
Benden aldı. Yüce efendimden ricam;
İntikamımı al ondan;
Biliyorum, sen yaparsın bu işi;
Ama bu şey, yapamaz.

STEPHANO
Orası kesin.

CALIBAN
Sen adanın efendisi olursun,
Ben de sana hizmet ederim.

STEPHANO
Peki nasıl yapıyoruz bu işi?
Beni adama götürebilir misin?

CALIBAN
Tabii, tabii efendim.
Uykudayken götürürüm seni yanına,
Sen de çiviyi çakıverirsin kafasına.

ARIEL
Yalan söylüyorsun, götüremezsin.

CALIBAN
Bu alaca şaklabana da ne oluyor!
Seni yamalı dangalak! (37)
Rica ederim haşmetlim, şuna bir iki tane patlatın;
Şişeyi de elinden alın.
O zaman tuzlu su içsin de görsün gününü;
Tatlı su derelerini göstermeyeceğim ona çünkü.

STEPHANO
Trinculo, ayağını denk al. Canavarın sözünü bir daha kesersen, yemin ederim bu defa hiç acımam salamura balığa çeviririm seni.

TRINCULO
Haydii; ne yaptım ki yahu? Ben bir şey yapmadım. Şöyle açılayım bari.

STEPHANO
Yalancı demedin mi?

ARIEL
Yalancı!

STEPHANO
Öyle mi? Al o zaman!

(Trinculo'ya vurur.)

Hoşuna gittiyse tekrar et bakalım.

TRINCULO
Ben yalancı filan demedim be! Sen hem aklını hem de kulaklarını kaçırdın galiba! Bu şişenin de Allah belasını versin! Bu kadar şarabın sonu bu işte. Canavarını veba götürsün, parmaklarını da şeytan koparsın!

CALIBAN
Ha ha ha!

STEPHANO
Hadi sen devam et hikâyene. Sen de şöyle açıkta dur.

CALIBAN
İyice patakla onu.
Sonra da ben döverim

STEPHANO
Açıl açıl! Hadi, devam.

CALIBAN
Evet, dediğim gibi, öğleden sonraları uykuya yatar;
İşte o sırada önce kitaplarını alır,
Sonra da beynini patlatırsın. Sen bilirsin;
İster bir odun al kafasını kır; istersen
Kazıkla karnını deş ya da bıçağınla gırtlağını kes.
Ama önce kitaplarını almayı unutma;
Kitapları olmazsa, o da benim gibi şapşalın biridir;
Tek bir cin bile kalmaz emrinde.
Cinleri de en az benim kadar nefret ediyor ondan.
Hepsini yak kitaplarının.
Kendi deyişiyle, çok güzel "mobilyaları" varmış;
Evi olduğunda onlarla döşeyecekmiş.

Ama hepsinden önemlisi kızının güzelliği.
Kendisi, "eşi menendi yoktur," diyor.
Ben anam Sycorax'la ondan başka kadın görmedim;
Ama en tepedeki en diptekinden ne kadar üstünse,
O da anamdan o kadar üstün.

STEPHANO
Bu kadar güzel ha!

CALIBAN
Hem de nasıl, efendim! Bence yatağına yakışır;
Sana da harika yavrular doğurur.

STEPHANO
Tamam canavar bu adamı öldürdüm gitti; kızıyla ben kral ve kraliçe oluruz, Allah'ın izniyle. Trinculo'yla sen de kral naibi olursunuz. Nasıl, bu iş hoşuna gitti mi Trinculo?

TRINCULO
Bayıldım.

STEPHANO
Ver elini. Seni patakladığım için kusuruma bakma, ama canının kıymetini biliyorsan dilini tutmaya bak.

CALIBAN
Yarım saat içinde uykuya yatacak.
O zaman bitirir misin işini?

STEPHANO
Evet, şerefim üzerine yemin ediyorum.

ARIEL
Ben de bunu efendime iletiyorum.

CALIBAN
Senden çok hoşlandım. Sevinç dolu içim.
Hadi eğlenelim.
Bana demin öğrettiğin şarkıyı söyleyelim mi?

STEPHANO
Söylemez olur muyuz; yeter ki sen iste be canavar! Hadi Trinculo, başlıyoruz:

Boşver be sat anasını;
Sat anasını boşver!
Takma kafanı.

CALIBAN
Şarkı bu değildi.

(Ariel, trampet ve kavalla, şarkının müziğini çalar.)

STEPHANO
Bu da ne?

TRINCULO
Bu şarkımızın müziği; gövdesiz adamın resmi çalıyor. (39)

STEPHANO
İn misin cin misin? İnsansan, çık ortaya göster kendini olduğun gibi. Cinsen, istediğin kılıkta görün.

TRINCULO
Günahlarımı affet yarabbi!

STEPHANO
Ölenin borcu kalmaz; çık karşıma cesaretin varsa! Tanrı bize acısın!

CALIBAN
Korkuyor musun?

STEPHANO
Ben mi canavar? Yok canım!

CALIBAN
Korkma; her köşesinden ya bir gürültü gelir bu adanın;
Ya bir ses, ya da ezgi: Ama hepsi hoştur,
Zarar vermez insana. Bazen bir ağızdan
Binlerce çalgı çınlar kulağımda.

Öyle sesler var ki,
Uzun bir uykudan uyanmış olsam bile,
Yine uyutur beni; sonra da rüyamda
Bulutlar açılır ve hepsi, üzerime yağmaya hazır
Hazineler gösterir bana; öyle ki, uyandığımda,
Yeniden uykuya dalayım diye ağlarım.

STEPHANO
Desene şahene bir krallığım olacak burada!
Baksana, müzik bile bedava!

CALIBAN
Prospero yok olduğu zaman.

STEPHANO
Birazdan halledeceğiz bu işi. Konuştuklarımızı unutmadım.

TRINCULO
Ses uzaklaşıyor. Hadi peşinden gidelim, işimizi sonra yaparız.

STEPHANO
Öne düş bakalım canavar; seni izliyoruz. Şu davulcuyu görmek isterdim; işinin ustası. Geliyor musun?

TRINCULO
Geliyorum Stephano.

(Çıkarlar.)

Üçüncü Sahne

(Adanın bir başka köşesi. Alonso, Sebastian, Antonio, Gonzalo, Francisco ve ötekiler girer.)

GONZALO
Vallahi ben bir adım daha gidemem artık.
Yaşlı kemiklerim sızlıyor.

Bir doğrulup bir dolanan patikalarda yürüye yürüye
Şaşkına döndük. İzninizle ben biraz dinleneceğim.

ALONSO
Çok haklısınız ihtiyar Lordum.
Ben de yorgunluktan sersem gibiyim.
Oturup dinlenelim. Ümide de yol veriyorum artık,
Bundan böyle kandıramayacak beni.
Buralara kadar boşuna geldik;
Belli ki boğuldu oğlum. Deniz şimdi,
Bizim karadaki boş çabalarımızla alay ediyordur.
Neyse, gitti artık.

ANTONIO
(Sebastian'a fısıldar.)

Ümidi kestiğine çok sevindim.
Ne olursa olsun, planı uygulamaktan vazgeçme.

SEBASTIAN
(Antonio'ya)

İlk fırsatta bitiririz bu işi.

ANTONIO
(Sebastian'a)

Bu gece bitirelim.
Hepsi yoldan sonra bitkin durumda;
İsteseler de yeterince tedbirli olamazlar.

SEBASTIAN
(Antonio'ya)

O halde bu gece. Tamam artık.

(Ağır ve tuhaf bir müzik duyulur. Yukardan [40] görünmez olarak Prospero ve aşağıdan, ellerinde türlü türlü yiyecek dolu tepsilerle acayip yaratıklar girer ve zarif hareketlerle, herkesi selamlayarak dans ederler; sonra da Kral'ı ve yanındakileri hazırladıkları sofraya davet ederek ayrılırlar.)

ALONSO
Müziği duydunuz mu? Bakın, dinleyin dostlarım.

GONZALO
Ne tatlı bir müzik bu!

ALONSO
Tanrı'nın melekleri bizi korusun! Bunlar da neydi?

SEBASTIAN
Canlı bir kukla oyunu.
Dünyada tekboynuzlar yaşadığına inanıyorum artık. (41)
Arabistan'da bir ağacın Anka Kuşu'nun tahtı olduğuna
Ve Anka Kuşu'nun şu anda orada oturduğuna da inanıyorum.

ANTONIO
Ben de. İnanmadığınız başka şeyler de varsa,
Söyleyin, hepsinin doğruluğuna yemin edeyim.
Memleketteki aptallar gezginlerle alay ededursun,
Hiçbiri yalan söylemiyormuş demek.

GONZALO
Bunlar adanın yerlisi herhalde.
Şimdi Napoli'de olup her şeyi anlatsaydım;
Bu yerlilerden söz etseydim,
Kim inanırdı bana?
Hem, görünüşleri acayip bunların ama
Bizim insanların bir kısmından,
Hatta hemen hepsinden daha zarif,
Daha kibar tavırları.

PROSPERO
(Kendi kendine)
Güzel söyledin, şerefli Lord;
Gerçekten içinizden bazıları iblisten beter.

ALONSO
Şaştıkça şaşıyorum şu gördüğümüz acayip ruhlara:

O tavırlar, o ses, o ifade;
Hele dillerinin de olmadığını düşünürseniz,
Mükemmel bir sessiz iletişim kurdular.

PROSPERO
(Kendi kendine)

Övgüyü sona sakla.

FRANCISCO
Esrarengiz bir şekilde yok oldular.

SEBASTIAN
Olsun; yiyecekleri bıraktılar ya, ona bak;
Malum, midemiz de var.
Şunlardan biraz tatmaz mıydınız?

ALONSO
Ben tatmam.

GONZALO
Aman efendim korkmanıza gerek yok.
Bizim çocukluğumuzda, boğalar gibi
Gırtlaklarından kat kat deri sarkan
Dağlılar olduğunu söyleseler kim inanırdı?
Ya da kafaları göğsünde olan insanlar? (42)
Oysa şimdi beşe bir para yatıran herkes (43)
Döndüğünde yeminle bunları anlatıyor.

ALONSO
Ben yanaşıyorum ve yiyorum;
Son yemeğim olsa da zararı yok, çünkü,
En güzel nasıl olsa geçmişte kaldı herhalde.
Kardeşim, Lordum Sayın Dük,
Hadi yaklaşın, bizim gibi yapın.

(Şimşek ve gökgürültüsü. "Harpy" (44) kılığında Ariel girer. Kanatlarını masanın üzerine çırpar ve esrarengiz bir şekilde bir anda ziyafet sofrası yok olur.)

ARIEL

Siz üç günah adamı; bu alt dünyaya
Ve üzerindeki her şeye hükmeden kader,
Doymak bilmez denizlere sizleri geri kusturdu.
İnsan ayağı basmamış, hele sizin gibilerin
Hiç barınamayacağı bu adada ben de
Hepinizin aklını başından aldım;
Bu pervasızlıkla insanlar ya kendini asar,
Ya da denize atlar boğulur.

(Alonso, Sebastian ve ötekiler kılıçlarını çeker.)

Aptallar! Ben ve yoldaşlarım,
Kaderin görevlileriyiz.
Sizin kılıçlarınızın çeliği
Uğuldayan rüzgâra nasıl işlerse, ya da,
Vurduğunuz her gülünç darbeden sonra
Hemen geri kapanan suları nasıl incitirse
Üzerimdeki en küçük tüyü de o kadar etkiler.
Arkadaşlarıma da, benim gibi, silah işlemez.
İşe yarayacak olsalar bile,
Şu anda o kadar ağırlaştı ki kılıçlarınız,
Hiçbirinizin gücü yetmez kaldırmaya.
Ancak unutmayın
– ki aslında bu iş için gelmiştim buraya –
Değerli Prospero'yu Milano'dan süren;
Onu da, günahsız kızını da, hiç korunmasız
Denizlere salıveren sizsiniz.
Karşılığını da ödediniz denize.
Yukardaki güçler unutmadı yaptığınızı,
Yalnızca erteleddiler işlerini:
Ama sonunda size karşı, denizleri, sahilleri,
Tüm varlıkları ayaklandırdılar.
Alonso, senin elinden oğlunu aldılar
Ve uzun bir eziyete mahkûm ettiler seni,

Ki, onu çekmektense şu anda ölsen daha iyi;
Her adımında, her işinde duyacaksın varlığını.
Bu güçlerin gazabı, şu ıssız adada
Her zaman tepende olacak; meğer ki,
Meğer ki yürekten nedamet getiresin
Ve bundan böyle lekesiz bir yaşam süresin.

(Ariel gökgürültüleri arasında yok olur. Ardından, yumuşak bir müzik eşliğinde, acayip yaratıklar yine girer; alaycı ve küçümser tavır ve ifadelerle dans ederek masayı kaldırırlar.)

PROSPERO
Doğrusu Harpy rolünü muhteşem oynadın Ariel;
Zarafetin göz kamaştırıyordu.
Sözlerinde de talimatımı hiç aşmadın.
Yanındaki görevliler de rollerini
Çok canlı ve büyük bir titizlikle oynadılar.
Özel büyülerim işliyor;
Düşmanlarımın kafası iyice karıştı;
Hepsi etkim altında şimdi.
Hele şaşkınlıkları biraz sürsün bakalım;
Bu arada ben şu Ferdinand denen gençle,
İkimizin de sevgilisi olan kıza bir bakayım.

(Yukardan çıkar.)

GONZALO
Kutsal ruhlar adına, orada niye öyle durup
Tuhaf tuhaf bakıyorsunuz efendim?

ALONSO
Ah korkunç bir şey bu, korkunç!
Sanki dalgalar konuştu ve günahımdan söz etti;
Rüzgâr, şarkısında onu anlattı; gökgürültüsü,
O derin ve dehşet verici sesiyle
Gümbür gümbür Prospero diye haykırdı

Ve baslarla açığa vurdu suçumu. (45)
Demek bu yüzden oğlum balçığa gömülü yatıyor.

(Çıkar.)

SEBASTIAN
Teker teker gelsinler,
Alayıyla döğüşürüm iblislerin!

ANTONIO
Ben de yanındayım.

(Sebastian'la Antonio çıkar.)

GONZALO
Üçünün de aklı başından gitti.
İçlerindeki ağır suçluluk duygusu zehir gibi
Yavaş yavaş işlemeye başladı ruhlarına.
Ne olur, aranızdan güçlü kuvvetli birkaç kişi
Hemen peşlerinden koşsun da, bu halleriyle
Bir çılgınlık yapmalarına engel olsun.

ADRIAN
Gidin hadi, lütfen.

(Herkes çıkar.)

DÖRDÜNCÜ PERDE

Birinci Sahne

(Prospero'nun mağarasının önü. Prospero, Ferdinand ve Miranda girer.)

PROSPERO

Sana verdiğim ceza biraz ağır kaçtıysa da,
Karşılığında elde ettiğin [46] onu dengelemiştir.
Çünkü sana şimdi hayatımın üçte birini veriyorum; [47]
Ya da, benim yaşama nedenimi.
İşte bir kez daha ellerine teslim ediyorum onu.
Çektiğin eziyetlerin hepsi
Sevgini sınamak içindi
Ve sen bu sınavdan şaşılacak bir başarıyla geçtin.
İşte burada, Tanrı önünde
Sunuyorum sana bu değerli armağanı.
Gülümseyişine bakılırsa şaşıyorsun,
Onu niye böyle göklere çıkarıyor diye.
Ama göreceksin, övgüler toplanıp ardına düşse,
Biri bile ulaşamaz eteğine.

FERDINAND

Kahinin biri çıkıp aksini söylese de
Yine kuşku duymam bundan.

PROSPERO

O halde al kızımı;
O hem benim armağanım sana,

Hem de hakkınla kazandığın ödül.
Ama, kutsal törenlerin hepsi
Gereğince tamamlanmadan
Bekâret düğümünü çözmeye kalkışırsan,
Tanrı'nın inayetinden yoksun kalır birleşmeniz
Ve asla meyve vermez;
Kör nefret, umursamazlık, geçimsizlik,
Öyle çirkin tohumlar serper ki döşeğinize
İkiniz de yanına yaklaşmak istemezsiniz onun.
Dikkatli olun o halde
Hymen'in lambası yolunuza ışık tuttuğu sürece. (48)

FERDINAND

Böyle bir aşk bulduktan sonra,
Huzurlu günler, güzel çocuklar
Ve uzun bir ömür bekliyorum artık.
Bu yüzden, mağaraların en karanlığı da
Olabilecek en güzel yer de;
Kötü ruhlu meleğimin sunacağı fırsatların (49)
En dayanılmazı da şerefimi şehvete döndüremez.
Phoebus'un atları mı çatladı acaba, (50)
Yoksa Gece'yi zincire mi vurdular aşağıda,
Diye düşünüp o günün tadını kaçırmaya
Hiç niyetim yok.

PROSPERO

Güzel konuştun.
O halde Miranda senindir;
Otur ve konuş onunla.
Hey Ariel! Hamarat uşağım Ariel!

(Ariel girer.)

ARIEL

Buyrun kudretli efendim, buradayım.

PROSPERO
Sen ve astların verdiğim son görevi
Çok iyi becerdiniz.
Şimdi başka bir marifet istiyorum sizden.
Git emrine verdiğim adamları getir buraya.
Söyle çabuk olsunlar.
Şu genç çiftin gözleri önünde
Sanatımdan naçiz bir örnek sunacağım.
Onlara söz vermiştim;
Ayrıca da bunu benden beklerler.

ARIEL
Hemen mi?

PROSPERO
Evet, göz açıp kapayana kadar.

ARIEL
Sen ağzını açıp, neredeler, diyemeden
Daha soluk alıp soluk vermeden,
Bir bir gelecek hepsi sekerek;
Peş peşe bel kırıp göz süzerek.
Beni seviyorsun efendim, değil mi, ha?

PROSPERO
Hem de nasıl, benim ince Ariel'im.
Ben sana seslenmeden gelme.

ARIEL
Tamam, anladım.

(Çıkar.)

PROSPERO
Unutma, sözünü tut.
Oynaşmaya fazla kaptırma kendini;
Çünkü en şiddetli yeminler bile
Kanında dolaşan ateşte saman çöpüdür.

Kendine hakim olmazsan,
Şimdiden iyi geceler yeminine!

FERDINAND
Bana güvenin efendim.
Yüreğimin üstündeki beyaz, serin,
Eldeğmemiş kar örtüsü,
Ciğerimdeki yangını söndürüyor. (51)

PROSPERO
İyi. Gel bakalım şimdi Ariel.
Getir şu perileri: Ama dikkat et,
Az olacağına fazla olsun, zarar etmez.
Hadi, çabuk! Tutun dilinizi.
Göz kesilin! Susalım!

(Yumuşak müzik. İris girer.)

IRIS
Ey Ceres, eli açık bayan; Kraliçem diyor ki: (52)
Bıraksın biraz bereketli topraklarını,
Buğdayı, arpayı; çavdar, yulaf, burçak, bezelyeyi,
Yeşil yaylalarında otlayan koyunları;
Katmer katmer otları, saman örtülü çayırları;
Akıntıların oyduğu dere kıyılarını;
Bu kıyılara kanat gerip onları koruyan,
Ayların süngeri Nisan'ın, senin buyruğunla,
Soğuk orman perileri iffet tacı örsün diye (53)
Baştan başa donattığı örgü örgü ağaç dallarını;
Aşk kırgını gençlerin
Gölgeliklerinde avunduğu bahçeleri;
İtinayla budanmış asmaları;
Sahile hava almaya çıktığında
Üstünde sektiğin çıplak kayalıkları;
Bıraksın hepsini, diye haber yolladı gökler kraliçesi.
Ben, onun nemli kuşağı ve elçisiyim. (54)

Biraksın da, yüce majesteleriyle bu çimenlikte,
İşte tam burada, gelsin şenliğimize katılsın diyor.
Tavus kuşları hızla süzülüyor bile yukardan (55)
Yaklaş, eli bol Ceres, karşıla onu hadi.

(Ceres girer.)

CERES

Selam ala renkli haberci:
Bilirim, Jüpiter'in eşinin sözünden çıkmazsın hiç;
Safran kanatlarınla çiçeklerimin üstüne
Can veren sağanak gibi damla damla bal serpersin;
Masmavi yayının iki ucunda,
Ağaçlıklarımla otsuz bozkırlarımı birleştirir,
Onurlu yerküreme alımlı eşarp takar gibi
Taç giydirirsin onlara. Söylesene,
Niye çağırdı ecen beni bu güzel çayıra?

IRIS

Gerçek bir aşk bağını kutlamaya katılasın
Ve gönlünden ne koparsa bağışlayasın
Bu kutsal âşıklara diye.

CERES

Söylesene göksel yay,
Venüs ya da oğlu hizmetinde mi hâlâ kraliçenin? (56)
Çünkü o iki hain bir olup, karanlık Dis'in (57)
Kızımı kaçırmasına yardım ettikleri günden bu yana
Onunla da kör oğluyla da görüşmemeye yeminliyim.

IRIS

Merak etme, rastlamazsın onlara.
Son gördüğümde yüce majesteleri,
Oğluyla birlikte, kumruların çektiği arabalarında,
Bulutları yara yara Paphos'a doğru gidiyordu. (58)
Niyetleri orada bir gençle sevdiğine büyü yapmaktı.
Oysa bu gençler, Hymen'in meşalesi yanana kadar

Döşek hakkı ödememeye yemin etmişlerdi.
Mars'ın ateşli gözdesi eli boş döndü; (59)
Kızgın arılar gibi gözü dönmüş oğlu da
Oklarını kırdı ve bir daha ok atmaya tövbe etti;
Uslanıp serçelerle oynayacakmış.

(Juno girer.)

CERES

İşte Kraliçelerin en yücesi,
Ulu Juno geliyor. Adımlarından tanıdım.

JUNO

Eli bol kardeşim nasıl?
Hadi gidip bu çifti kutsayalım,
Ki bahtları açık olsun,
Çocuksuz kalmasın yuvaları.

(Şarkı söylerler.)

JUNO

Onurlu, varlıklı olsun yuvanız,
Sonsuza dek sürsün soyunuz.
Ömür boyu mutlu olun ikiniz de,
Uğur getirsin şarkımız size.

CERES

Toprağınızdan bereket eksik olmasın,
Ambarınız, samanlığınız boş kalmasın.
Salkım salkım üzüm sarsın asmaları,
Meyve yüküyle eğilsin ağaç dalları.
En son size uğrasın bahar, acele etmesin;
Hasat mevsiminin son gününü beklesin.
Yoksulluk, darlık sizden uzak dursun,
Ceres'in hayır duası üzerinizde olsun.

FERDINAND

Muhteşem bir manzara ve çarpıcı bir ahenk bu!
Yoksa peri mi bu gördüklerim?

PROSPERO

Evet, düşüncelerimi uygulasınlar diye
Sanatımı kullanıp ben çağırdım onları hücrelerinden.

FERDINAND

Sonsuza dek yaşarım burada!
Böyle harikalar yaratan,
Bu kadar akıllı bir babam olduktan sonra,
Cennet sayılır bu ada benim için.

(Juno ile Ceres fısıldaşır ve İris'i göreve gönderirler.)

PROSPERO

Hadi şimdi susalım!
Juno ile Ceres ciddi ciddi fısıldaşıyor.
Bakalım ne gelecek arkadan.
Şş, kimse konuşmasın artık,
Yoksa tılsım bozulur.

IRIS

Ey siz kıvrımlı suların perileri, çıkın ortaya,
O sazdan taçlarınız, tatlı kibarlığınızla,
Ey Naiad'lar, kulak verin Juno'nun buyruğuna,
Şırıl şırıl dereleri bırakın, koşun bu çayıra.
Hadi gelin alnı ak periler, bekletmeyin beni,
Kutlayalım içten seven iki gencin birleşmesini.

(Periler girer.)

Ey yorgun Ağustos'un yanık benizli orakçıları,
Çifti bırakın artık, eğlentiye koşun haydi.
Çavdar sapı şapkaları giyin başınıza, bayram edin,
Durmayın, kendinize perilerden bir eş seçin,
Katılın köy dansına; koşun hadi, gelin gelin.

(Şık giyimli orakçılar girer. Perilerle eşleşerek zarif bir şekilde dans ederler. Sonlara doğru Prospero ansızın irkilir ve konuşmaya başlar. Bunun üzerine, dans edenler, tuhaf, yankılanan ve karmaşık sesler eşliğinde, mahzun bir tavırla ortadan yok olurlar.)

PROSPERO

O yabani Caliban'la yardakçılarının
Beni öldürmek için dolap çevirdiklerini unutmuştum.
Neredeyse başlarlar işe.

(Perilere)

Çok iyiydi! Hadi artık, tamam.

FERDINAND

Vay canına,
Babanın canı bir şeye çok sıkılmış galiba.

MIRANDA

Daha önce
Onu hiç bu kadar sinirli ve heyecanlı görmemiştim.

PROSPERO

Biraz huzursuz görünüyorsun oğlum;
Seni ürküttüm galiba.
Boş ver, keyfini bozma bayım;
Şenliklerimiz burada bitti.
Gördüğün oyunculara gelince,
Sana dediğim gibi, onlar birer ruhtu ve
Hepsi eriyip havaya karıştı, o incecik havaya.
İşte tıpkı bu hayallerin elle tutulmaz dokusu gibi,
Tepesi bulut kaplı burçlar, görkemli saraylar,
Ulu mabetler, hatta şu yüce yerküre
Ve üstünde var olan ne varsa, bir gün eriyecek;
Biraz önce uçup giden şu hayali gösteri gibi,
Dumanı bile kalmayacak ardında.
Rüya dediğin şey de bizlerden olur işte
Ve minicik ömrümüzü yine bir uyku noktalar.
İçimde sıkıntı var bayım; zayıflığımı hoş gör.
İhtiyar beynim huzursuz.
Halime bakıp keyfinizi bozmayın siz.
İstersenız mağarama gidip biraz dinlenin.

Ben de başımın zonklaması geçinceye kadar
Biraz dolaşacağım.

FERDINAND, MIRANDA
Size iç huzuru diliyoruz.

(Ferdinand'la Miranda çıkar. Ariel girer.)

PROSPERO
Ben de tam seni düşünmüştüm. Sağolasın Ariel. Gel.

ARIEL
Ben senin düşüncelerine ayarlıyım. Neydi isteğin?

PROSPERO
Evet, peri,
Caliban'ı karşılamaya hazır olalım.

ARIEL
Haklısın komutanım. Ceres'i sunduğum sırada,
Benim de aklıma geldi; sana söyleyecektim,
Ama kızarsın diye korktum söylemedim.

PROSPERO
Söylesene, bu alçakları nerede bırakmıştın?

ARIEL
Dediğim gibi efendim, içmekten kıpkırmızıydılar;
Öyle yiğit kesilmişlerdi ki,
Suratlarına üfledi diye havayı yumrukluyorlar,
Ayaklarını öptü diye toprağı tepeliyorlardı.
Bu arada planlarını da geliştirmekten geri kalmıyorlardı.
O anda ben davulu çalınca,
Alıştırılmamış taylar gibi kulaklarını diktiler,
Gözlerini açıp burunlarını uzatarak
Havadaki müziği kokladılar.
Kulaklarına taktığım anda büyüyü,
Ben böğürüp yürüdükçe hepsi buzağı gibi peşime düştü.
Dişli böğürtlenler, sivri dikenler,

İğneli karaçalı arasından koşturdukça,
Narin bedenleri delik deşik oldu.
Sonunda onları, senin mağaranın ötesindeki
Üstü bir karış pislik bağlamış su çukuruna bıraktım.
Çukurun içinde hoplayıp zıplayıp pisliği karıştırdıkça,
Kendi ayaklarından kötü kokutuyorlardı etrafı.

PROSPERO
Çok iyi yapmışsın kuşum benim.
Şimdilik görünmezliğini sürdür.
Git benim evdeki pılı pırtıyı getir de
Gözlerini boyayıp şu uğursuzların işini görelim.

ARIEL
Gidiyorum, gidiyorum.

(Ariel çıkar.)

PROSPERO
Şeytan bu, doğuştan şeytan. (60)
Yapısına terbiye işlemiyor.
Yazık, onu yetiştireyim diye
İnsanca harcadığım tüm çabalar boşa gitti!
Yaşlandıkça bedeni çirkinleştiği gibi,
Beyni de kurtlanıyor. Görecekler,
Nasıl canlarından bezdireceğim;
Böğürecek hepsi.

(Ariel, parıltılı giysiler, vb. yüklenmiş olarak girer.)

Getir, as şu ipe onları.

(Prospero ve Ariel görünmez olarak sahnede kalırlar. Sırılsıklam halde, Caliban, Stephano ve Trinculo girer.)

CALIBAN
Aman ha, çok yumuşak basın!
Kör köstebek bile duymasın ayak sesinizi.
Mağarasına yaklaştık.

STEPHANO
Yaa be canavar, şu senin zararsız dediğin peri
Hepimizi maskara etti biliyor musun!

TRINCULO
Yaa be canavar, burnuma at sidiği koktu
Ve burnum çok öfkelendi bu işe.

STEPHANO
Benimki de öyle. Bana bak canavar,
Benim kafamı kızdırma, yoksa...

TRINCULO
Rahmetli canavar olabilirsin.

CALIBAN
Canım efendim, biraz daha hoşgörün beni.
Sabredin bakın, size getireceğim ödül
Bu aksiliği nasıl örtecek.
Hadi, alçak sesle konuşun şimdi.
Tıs yok ortada, sanki gece yarısı.

TRINCULO
Ama bu arada bizim şişeler de gitti çukurda...

STEPHANO
Bu da bizim için yalnız yüzkarası ve ayıp değil, aynı zamanda elim bir kayıp.

TRINCULO
Yaa, bu hiç hesapta yoktu. Bu mu senin zararsız perin ha, canavar?

STEPHANO
Bu uğurda kulaklarıma kadar batsam da ben şişemi alırım arkadaş!

CALIBAN
Aman Kral hazretleri sus artık.
İşte bak mağaranın ağzı bu;

Ses çıkarmadan girin.
Şu hayırlı fesatlığı bitirin de
Bu ada sonsuza dek sizin olsun,
Kulunuz Caliban da ebediyen ayaklarınızı yalasın.

STEPHANO
Ver elini. Kanlı düşünceler üşüşmeye başladı bile beynime.

TRINCULO
Oo Kral Stephano! Oo Majesteleri! Oo yüce Stephano, seni bekleyen şu giysilere bak!

CALIBAN
Çek elini aptal, beş para etmez onlar.

TRINCULO
Oo yo, canavar. Eskici dükkânından çıkma malı biliriz biz. Oo Kral Stephano!

STEPHANO
Çıkar o elbiseyi çabuk Trinculo; benim o, bırak yoksa karışmam!

TRINCULO
Elbette ekselans, buyrun!

CALIBAN
Boynu kopasıca aptal herif!
Bu eften püften şeylere ne tapınıp duruyorsun?
Bırakın şunları da önce şu cinayet işini bitirin.
Bir uyanırsa, tepeden tırnağa yolar derimizi;
Hepimizi acayip şeylere çevirir.

STEPHANO
Kes sesini canavar. Sayın İp Hanımefendi, [61]
Bu ceket benim değil mi?
(Ceketi alır.)
Eveet, böylece ceket çizginin ötesine geçmiş oldu. [62] Ceket efendi, şimdi tüyleri döküp kel ceket olacaksın.

TRINCULO

Doğru, doğru! İyisi mi biz biz olalım bunları yürütürken çizgiyi aşmayalım ekselansları.

STEPHANO

Bu ince espri için teşekkürler. Al, karşılığında sana bir elbise. Ben bu ülkede Kral olduğum süre zekâ karşılıksız kalmayacak. "Çizgiyi aşmayalım," harika bir buluş doğrusu! Al bakalım, bir elbise daha hak ettin bunun için.

TRINCULO

Canavar, gel şu zamkı parmağına sür de gerisini de sen götür. (63)

CALIBAN

İstemem ben onları.
Biraz daha vakit kaybedersek,
Ya yaban kazlarına, ya da
Alnı korkunç düşük maymunlara dönüşeceğiz.

STEPHANO

Canavar, hadi çalıştır parmaklarını da bunları benim şarap fıçısının olduğu yere taşıyalım, yoksa seni krallığımdan atar sürgüne gönderirim ha, karışmam. Al götür şunu hadi.

TRINCULO

Şunu da.

STEPHANO

Evet, şunu da.

(Bir grup avcının yaklaştığı duyulur. Köpek ve tazı kılığında periler koşarak girer. Arkalarından gelen Prospero ve Ariel bağırarak köpekleri sahnedekilerin üstüne salarlar.)

PROSPERO

Hey, Tepe, hey!

ARIEL

Hadi Gümüş, dal Gümüş, dal!

PROSPERO

Koş Azgın, koş! Şuraya Zorba, işte şuraya, hadi Zorba! Hoo hoo!

(Caliban, Stephano ve Trinculo önde, periler arkalarında koşarak çıkarlar.)

Söyle cinlerime, her taraflarına inme inip
Eklemleri tutuluncaya kadar koştursunlar onları;
Tüm kaslarına kramp girinceye kadar bırakmasınlar;
Derileri dağ kedisi ya da leopar derisine dönene kadar
Parça parça yolup koparsınlar her yanlarını.

(Çıkarlar.)

BEŞİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(Büyücü giysisiyle Prospero ve peşinden Ariel girer.)

PROSPERO

Planımın sonuna geldim artık.
Büyülerim çatlak vermiyor,
Cinlerim söz dinliyor
Ve zaman dik yürüyor yükünü taşırken. (64)
Günün vakti ne?

ARIEL

Altıncı saatteyiz: Bu saatte
İşimiz bitecek demiştiniz efendim.

PROSPERO

Evet, fırtınayı ilk çıkardığımda öyle demiştim.
Söylesene peri, Kral'la maiyeti ne alemde?

ARIEL

Talimatınız doğrultusunda gözaltında;
Hepsi bıraktığınız yerde tutuluyor:
Mağaranızı rüzgârdan koruyan ıhlamur bahçesinde.
Siz serbest bırakmadan bir yere kıpırdayamazlar.
Kral, kardeşi ve sizin kardeşiniz,
Üçü de perişan durumda. Ötekiler de,
Büyük acı ve üzüntü içinde onlara ağlaşıyorlar.
En çok da, sizin o Koca Lord Gonzalo dediğiniz adam
Etkilenmiş görünüyor.

Gözyaşları yanaklarından öyle bir iniyor ki,
Sazlı damın saçaklarından damlayan kış yağmuru sanki.
Büyünüzle müthiş çarpılmış durumda hepsi.
Yani şimdi onları görseniz yüreğiniz yumuşardı.

PROSPERO
Öyle mi diyorsun peri?

ARIEL
Ben insan olsaydım benimki yumuşardı efendim.

PROSPERO
Benimki de yumuşayacak o halde.
Sen ki "hava"dan başka bir şey değilsin;
Sana bile bu kadar dokunduktan sonra halleri,
Onların türünden olan
Ve onların hissettiği her şeyi
Aynen hisseden ben,
Senden daha mı duygusuz olacağım yani?
Bana yaptıkları hainlikler içime işledi;
Ama akıl denen o soylu yetiyi kullanarak
Öfkeme karşı direniyorum.
Bağışlama, intikamdan daha yüce bir davranıştır.
Pişman oldularsa, planı uygulamak bir yana,
Surat bile asmaya gerek yok artık.
Git serbest bırak onları Ariel.
Büyülerimi bozacağım, duyularını geri vereceğim;
Kendi benliklerine kavuşacaklar yeniden.

ARIEL
Gidip getireyim onları efendim.

(Çıkar.)

PROSPERO
Ey tepelerin, derelerin, göllerin, koruların cinleri
Ve siz, kumsalda iz bırakmadan koşup,
Çekilen Neptün'ü kovalayan, (65)

Yükselirken de ondan kaçan cinler!
Siz ey yarı kuklalar; çayıra çember çizip içindeki otu
Koyunların bile yiyemeyeceği kadar ekşiten cinler!
Ve siz, eğlence olsun diye
Gece yarısı topraktan mantar bitiren,
Akşam olup ağır ağır çalmaya başlayınca çanlar, (66)
Sevinçten yerinde duramayanlar!
Yeterince güçlü değilsiniz belki ama,
Yardımınızla öğle güneşini soldurdum yine de;
İsyankâr rüzgârları göreve çağırdım,
Yeşil dalgalarla mavi gökkubbeyi savaşa tutuşturdum.
Gümbürdeyip duran korkunç gökgürültüsüne ateş verdim. (67)
Jüpiter'in kaya gibi meşesini kendi yıldırımıyla yardım. (68)
Yerinden oynamaz gibi görünen yarımadaları
Dibinden sarstım. Çamlarla sedirleri kökünden söktüm.
Mezarlar bir buyruğumla içerdekileri uyandırdı;
Güçlü sanatımın etkisiyle,
Açılıp dışarı saldılar herkesi.
Ama bu kaba büyüyü bırakıyorum artık.
Şimdi gerekli müziği çağıracağım göklerden
Ve onun yardımıyla bu insanların duyularına
İstediğim kalıbı verdikten sonra, sopamı kırıp
Yeraltına gömeceğim onu; belli bir derinliğe tabii!
Kitabımı da bırakacağım, insin denizin dibine,
Henüz iskandil ulaşmamış derinlikte boğulsun.

(Ağır bir müzik çalar. Önce Ariel girer; onu, Gonzalo ve, çılgınca hareket ve işaretler yaparak Alonso izler; Sebastian ve Antonio da aynı davranış içindedir; Adrian ve Francisco onları kollamaktadır. Hep birlikte Prospero'nun çizdiği daire içine girerek orada büyülenmiş halde kımıldamadan dururlar. Prospero kısa bir süre onları izledikten sonra konuşmaya başlar.)

Aklın dengesi bozulmuşsa,
Yüce müzikten daha etkili çare,
Daha huzur verici ilaç yoktur.

İşte, şu anda hiçbir işe yaramadan
Kafatasınızın içinde kaynayıp duran beyinlerinize de
İyi gelecek bu müzik.
Büyümle çivilendiğiniz yerde durun biraz bakalım.
Aziz Gonzalo, şerefli insan, inan ki,
Gözlerini gördükçe, benim gözlerim de,
Yaş döküp yoldaşlık ediyor onlara.
Büyü hızla çözülüyor şimdi.
Sabah, nasıl ansızın gecenin üstüne gelip
Karanlığı dağıtırsa, onların uyanan duyuları da,
Zihinlerini örtüp bulandırarak iyi görmelerini önleyen
Cehalet dumanlarını kovalamaya başladı bile.
Ah iyi yürekli Gonzalo, benim gerçek kurtarıcım;
Peşinden gittiği kimseye sadakatten şaşmayan insan;
Maddi ve manevi karşılığını göreceksin hizmetlerinin.
Sen Alonso, bana ve kızıma insafsızca davrandın;
Kardeşin de sana yardakçılık etti.
Bu yüzden vicdanın sızlıyor şimdi Sebastian.
Evet sen kardeşim, benim kendi kanım ve canım,
İnsanlık ve merhameti benliğinden sürüp,
Yerine ihtirası ağırlayan sen; Sebastian'la birlikte,
Ki o bu yüzden böyle azap çekiyor şimdi,
Kralınızı öldürmeye kalkışan sen!
İkinizi de bağışlıyorum, insan denemezse de size.
Bilinçleri, deniz gibi, kabarmaya başladı;
Yükselen sular birazdan akıl sahiline ulaşacak
Ve şu anki kirli ve çamurlu çukurları dolduracak. (69)
Henüz hiçbiri beni göremiyor, görse de tanıyamazdı.
Ariel, mağaramdan şapkamla kılıcımı getir.
Şu kılığımızdan sıyrılıp Milano Dükü olalım bakalım yine.
Hadi peri, durma. Özgür olmana az kaldı.

(Ariel'in çıkmasıyla dönmesi bir olur ve şarkı söyleyerek Prospero'nun giyinmesine yardım eder.)

Arının konduğu yere konarım ben,
Çuha Çiçeği'nin çanında yatarım;
Baykuşlar öterken oracıkta uyurum.
İstersem atlarım yarasanın sırtına,
Düşerim yaz mevsiminin peşine, hey!
Hele yan gelip keyif çatmak yok mu baharda,
Renk renk çiçek sarmış o dalların altında.

PROSPERO

Vay canına, işte benim zarif Ariel'im!
Seni özleyeceğim, ama özgürlüğüne kavuşacaksın.
Evet, bu da oldu. (70) Hadi artık,
Görünmez ol ve Kral'ın gemisine git.
Gemicileri küpeşte altında uyuyor bulacaksın.
Kaptanla lostromo uyanınca, hemen buraya getir
Ve elini çabuk tut, tamam mı?

ARIEL

Önümdeki havayı içer koşarım,
Nabzın iki atmadan burada olurum.

(Çıkar.)

GONZALO

Eziyet, çile, mucize ve acayiplik dolu burası.
İlahi bir güç bize yol gösterse de,
Bu korkunç ülkeden kurtulsak!

PROSPERO

Evet, Sayın Kral,
İşte karşınızda mağdur Milano Dükü, Prospero!
Sizinle konuşanın canlı bir hükümdar olduğuna
Daha da emin olmak istiyorsanız, sizi kucaklıyor
Ve size ve yanınızdakilere yürekten hoş geldiniz diyorum.

ALONSO

Sen o musun değil misin, yoksa öncekiler gibi,
Bize eziyet olsun diye gönderilmiş

Bir büyücü hilesi misin, bilemiyorum.
Kalbinin atışına bakılırsa,
Etten kemikten yaratılmış birisin.
Hem, seni gördüğümden beri,
Aklımdaki dengesizlik de geçti;
Yoksa neredeyse delirmiştim galiba.
Bütün bunlar gerçekse,
Arkasında çok tuhaf bir hikâye olmalı herhalde.
Dükalığını sana iade ediyorum
Ve yaptığım haksızlıklar için
Beni bağışlamanı diliyorum.
Ama, nasıl oluyor da Prospero yaşıyor
Ve burada ne arıyor?

PROSPERO
Önce, soylu dost,
Senin şu ihtiyar bedenini bir kucaklayayım.
Böylesine sınırsız, ölçüye gelmez namus görülmemiştir.

GONZALO
Bütün bunlar gerçek mi değil mi, hiç bilemiyorum.

PROSPERO
Bu adanın birtakım incelikleri var;
Onların tadı hâlâ damağınızdan gitmediği için
Bazı şeylerin gerçek olduğuna inanamıyorsunuz.
Hepiniz hoşgeldiniz dostlarım.
(Alçak sesle, Sebastian ve Antonio'ya)
Size gelince, çifte lordlar, eğer isteseydim,
Hainliğinizi hemen açığa vurup,
Majestelerinin kaşlarını çattırmayı bilirdim size.
Ama şimdilik bir şey anlatmıyorum.

SEBASTIAN
(Kendi kendine)
Şeytan bu konuşan!

PROSPERO
Hayır, değil.
Sen, habis ruhlu adam,
Ağzıma hastalık bulaşır diye
Kardeşim sözünü etmekten çekiniyorum.
Merak etme, en iğrenç kusurunu bile bağışlıyorum;
Hepsini bağışlıyorum.
Dükalığımı da senden geri istiyorum;
İstesen de istemesen de vereceksin zaten.

ALONSO
Eğer sen Prospero'ysan,
Nasıl kurtulduğunu ayrıntılarıyla anlat bize.
Sen bizi burada nasıl buldun?
Bizim gemimiz batmıştı;
Bu adaya çıkalı da daha üç saat oldu.
Bu arada canım evladım Ferdinand'ı da kaybettim;
Düşündükçe hâlâ yüreğim sızlıyor.

PROSPERO
Buna üzüldüm efendim.

ALONSO
Telafisi yok bu kaybın;
Sabır bile, "elimden bir şey gelmez," diyor.

PROSPERO
Bence siz ondan yardım istemediniz.
Benzeri bir kaybım olduğunda merhametini esirgemedi
Muhteşem bir şekilde yardım etti bana;
Ona şükran borçluyum.

ALONSO
Benzeri kayıp mı?

PROSPERO
Aynı önemde ve o kadar yeni.

Üstelik bu kayıptan sonra, size kıyasla
Geride kalan hiçbir desteğim, tesellim yok.
Çünkü ben de kızımı kaybettim.

ALONSO
Kızını ha?
Hey yarabbim, keşke şimdi onlar
Napoli'de Kral ve Kraliçe olsalardı;
Ben de oğlumun yerine seve seve
O çamurlu milin içinde gömülü yatardım.
Siz ne zaman kaybettiniz kızınızı?

PROSPERO
Bu son fırtınada. Bakıyorum da lordlar
Bu karşılaşmamıza o kadar şaşmışlar ki,
Akıllarını yutmuşlar neredeyse; sanıyorlar ki,
Gözleri görevini yapıp gerçeği gösteremiyor,
Ağızlarından söz yerine yalnızca soluk çıkıyor.
Ama, duyularınız aksıyor olsa da,
Hiç şüpheniz olmasın ki ben Prospero'yum;
Yani Milano'dan kovulan dükün ta kendisi.
Belki tuhaf gelecek size ama,
Ben de bu sahillerde karaya vurdum
Ve adanın efendisi oldum.
Neyse, bunları bırakalım;
Çünkü bu hikâye günler alır;
Öyle kahvaltıda anlatılacak bir şey olmadığı gibi,
Daha ilk görüşmemize de uygun düşmez.
Hoş geldiniz efendim. Bu mağara benim sarayım.
Burada birkaç adamım var,
Başka yerde de halkım filan yok.
Buyrun, içeri bakın.
Bana dükalığımı iade ettiğinize göre,
Karşılığında o ölçüde iyi bir şey vereceğim size:
Öyle bir mucize olacak ki bu,

Ben dükalığıma ne kadar sevindiysem,
Siz de ona o kadar sevineceksiniz.

(Prospero içeride satranç oynayan Ferdinand'la Miranda'yı gösterir.)

MIRANDA
Tatlı lordum, hile yapıyorsun.

FERDINAND
Yo hayır canım sevgilim,
Dünyayı verseler yapmam.

MIRANDA
Yaparsın yaparsın; yirmi krallığına oynasak bile,
Öyle ustalıklı yaparsın ki, farkına bile varmam.

ALONSO
Eğer bu gördüğüm yine hayal çıkarsa,
Sevgili oğlumu yine kaybedeceğim demek.

SEBASTIAN
İnanılmaz bir mucize!

FERDINAND
Denizler tehlikeli görünse de,
Merhametten yoksun değiller demek.
Onlara haksız yere bela okumuşum.

(Diz çöker.)

ALONSO
Ah, mutlu bir babanın hayır duası üstünde olsun!
Kalk ve anlat bana, buraya nasıl geldin?

MIRANDA
Ah, harika bu!
Ne hoş yaratıklar bunlar böyle!
İnsanoğlu ne de sevimliymiş!
Hey güzelim yeni dünya,
Şu insanlarına bak!

PROSPERO
Evet, senin için yeni.

ALONSO
Biraz önce satranç oynadığın genç hanım kim?
Fazla fazla üç saattir tanıyor olabilirsin onu.
Önce bizi ayıran, sonra kavuşturan tanrıça mı yoksa?

FERDINAND
Efendim, o bir ölümlü,
Ama ölümsüz Tanrı'nın lütfu bana.
Onu seçtiğimde, babamın öğütünü alacak durumda değildim;
Artık bir babam olduğunu da sanmıyordum.
Bu, değerli Milano Dükü'nün kızı Miranda.
Dük'ün ününü çok duymuştum,
Ama kendisini hiç görmemiştim.
O bana ikinci bir hayat bahşetti;
Bu bayan da ikinci bir baba kazandırdı.

ALONSO
Ben de onun babasıyım.
Ama, evladımdan beni bağışlamasını istemek
Ne kadar tuhaf olacak değil mi?

PROSPERO
Orada durun isterseniz efendim.
Geçmiş bir acının ağırlığını
Belleğimize yüklemeyelim.

GONZALO
İçimden ağlıyorum;
Onun için konuşamadım şimdiye kadar.
Ey Tanrılar, aşağı bakın da,
Şu çifte, kutsanmış bir taç indirin!
Çünkü bizi buraya getiren yolu
İşaretleyen sizsiniz yavrularım.

ALONSO
Amin, Gonzalo.

GONZALO
Acaba torunları Napoli Kralı olsun diye mi
Milano Dükü Milano'dan kovulmuştu?
Oh, sevincin, mutluluğun böylesi görülmemiştir;
Ölümsüz sütunlar üzerine
Altın harflerle yazılmalı her şey:
Tek bir yolculukta Claribel Tunus'ta kocasını buldu;
Ferdinand, kendi kaybolmuşken bir eş buldu;
Prospero, zavallı bir adacıkta dükalığına kavuştu;
Ve bizlerden hiçbiri kendinde değilken,
Herkes kendini buldu.

ALONSO
(Ferdinand'la Miranda'ya)

Elinizi verin bana.
Size mutluluk dilemeyenin yüreğinden
Acı ve keder eksik olmasın.

GONZALO
Amin!

(Şaşkın şaşkın peşinden gelen Kaptan ve Lostromo'yla birlikte Ariel girer.)

Bakın efendim, şuraya bakın!
Bizden birkaç kişi daha!
Hep derim, darağacı karada oldukça
Bu adama denizde ölüm yoktur!
Seni imansız; senin küfürbazlığın yüzünden
Tanrı'nın şefaati gemimizi terk etti;
Hadi karada da devam etsene sövüp saymaya;
Ne o, karaya çıkınca dilin mi tutuldu?
Ne haber, ha?

LOSTROMO
Haberin en iyisi şu ki,
Kralımızı ve maiyetini sağ salim bulduk.
İkinci iyi habere gelince: Daha üç saat önce
Sahilde paramparça bıraktığımız gemi,
Sapasağlam, taş gibi
Ve denize indirildiği ilk günkü haliyle
Yelken açmaya hazır.

ARIEL
(Prospero'ya fısıldar.)

Efendim, sizden ayrıldığımdan beri bu işleri yaptım.

PROSPERO
(Ariel'e)

Benim marifetli perim!

ALONSO
Bütün bu olan bitenler doğal değil.
Üstelik acayipken, daha da acayip oluyor.
Söylesene, nasıl geldiniz buraya?

LOSTROMO
İyice uyanık olduğuma pek emin değilim ama,
Söylemeye çalışayım efendim.
Hepimiz derin bir uykuya dalmıştık ve,
Her nasılsa, küpeşte altına kapatılmıştık.
Sonra, yani biraz önce, her taraftan gelen
Garip sesler, çığlıklar, kükreme, uluma,zincir şakırtıları
Ve aklınıza gelebilecek her türlü korkunç sesle uyandık;
Hemen de serbest kaldık ve baktık ki,
O canım, güzelim, yaman teknemiz
Eksiksiz ve pırıl pırıl duruyor,
Kaptanımız da sevinçten zıp zıp zıplıyor.
Sonra da, rüyada gibi, bir anda onlardan ayrıldık

Ve nasıl olduğunu anlayamadan
Kendimizi işte burada bulduk.

ARIEL
(Prospero'ya)

Nasıl, iyi becermiş miyim?

PROSPERO
(Ariel'e)

Harikaydı, benim hamarat perim.
Özgürlüğüne kavuşacaksın.

ALONSO
Herhalde kimse böyle tuhaf bir bilmece
Görmemiştir hayatında; doğal düzenin ötesinde
Bir şeyler var bence bu işte.
Bizim bilebildiğimiz bu kadar,
Ötesini ancak bir kahin söyleyebilir bence.

PROSPERO
Lordum, bence siz
Bu işin tuhaflığına bu kadar takılıp
Kafanızı boşuna karıştırmayın. Çok yakında,
Sizinle bir fırsat bulup baş başa kaldığımızda,
Olan biten her şeyi açıklayacağım,
Hem de sizin aklınıza yatacak şekilde.
O zamana kadar neşenizi bozmayın
Ve hiçbir şeyi merak etmeyin.

(Ariel'e fısıldar.)

Buraya gel peri.
Git, Caliban'la yandaşlarını serbest bırak.
Büyüyü çöz.

(Ariel çıkar.)

Ekselansları nasıllar efendim?
Kayıp birkaç genç daha vardı sizlerden,
Ama onları unuttunuz galiba.

(Önde Caliban, Stephano ve Trinculo, arkalarında, bu üçünü önüne katmış sürerek, Ariel girer.)

STEPHANO

Ben onu bunu bilmem; herkes başkasına baksın ve kendi işine karışmasın. (72) Her şey kısmet çünkü. Boşver be, aslan canavar, boşver! Eğer şu kafamda taşıdığım casuslar doğru söylüyorsa, çok hoş bir manzara bu! (73)

CALIBAN

Setebos hakkı için, bu cinler müthiş yahu! Efendim de bayağı yakışıklı. (74) Korkarım kötü cezalandıracak beni.

SEBASTIAN

Ha ha!
Lordum Antonio, bunlar ne sence ha?
Para eder *mi dersin?*

ANTONIO

Çok mümkün. Bir tanesinin balık olduğu belli;
Bence kesin pazarı vardır.

PROSPERO

Lordlarım, şunların kılıklarına iyi bakın
Ve bu insanlar namusluysa söyleyin.
Şu şekilsiz alçağı görüyor musunuz;
Anası büyücüydü; üstelik öyle güçlüydü ki,
Gökteki ayı istediği gibi yönetir;
Suları yükseltir alçaltır;
Kendi gücünün dışında kalan işlerde
Ayın gücünü kullanırdı.
Bu üçü bir olup beni soydular;
Bu şeytan dölüyse (şeytandan olma piçtir çünkü),

Onları ayartarak canıma kastetti.
Bunlardan ikisini siz tanıyacak ve sahipleneceksiniz;
Karanlıklardan çıkma bu mahluksa bana ait.

CALIBAN
Canımı çıkaracak şimdi!

ALONSO
Bu benim ayyaş kahya Stephano değil mi?

SEBASTIAN
Gene sarhoş; şarabı nerede içmiş ki?

ALONSO
Trinculo da ayakta duramıyor.
Onları böyle cilalamaya yetecek kadar
Güçlü içkiyi nereden buldular acaba?
Nasıl becerdiniz böyle turşuya dönmeyi?

TRINCULO
Sizi son gördüğümüzden beri sürüyor turşuluğumuz
Ve galiba artık kemiklerimize işledi.
Neyse, hiç değilse sinek gelmez bari.

SEBASTIAN
Hey, ne haber Stephano?

STEPHANO
Dur, dokunma bana! Stephano değilim ben, felçim.

PROSPERO
Adanın Kralı olmak istemiştiniz galiba bayım?

STEPHANO
Çok ıstıraplı bir kral olurmuşum yani!

ALONSO
Bunun kadar acayip bir şey görmemiştim.

PROSPERO
Davranışları da en az görünüşü kadar çarpıktır.
Yürü bakalım herif, doğru mağaraya.
Yardakçılarını da al yanına.
Eğer benden iyilik bekliyorsan,
İyi derleyip toplayın her tarafı.

CALIBAN
Olur tabii, yaparım; ayrıca da,
Artık aklımı başıma toplarım
Ve sana layık olmaya çalışırım.
Ben nasıl üç kere iki eşek mişim ki,
Bu ayyaşı tanrı sanmışım,
Bu beyinsiz dangalağa da tapınmışım.

PROSPERO
Hadi hadi, yürü!

ALONSO
Yollanın bakalım; yükünüzü de aldığınız yere bırakın.

SEBASTIAN
Çaldığınız yere yani!

(Caliban, Stephano ve Trinculo çıkar.)

PROSPERO
Efendim, siz majestelerini ve maiyetini
Naçiz mağarama davet ediyorum.
Geceyi orada geçirir dinlenirsiniz.
Bu arada vakit geçsin diye konuşuruz;
Hayatımın hikâyesini anlatırım size;
Bu adaya geldiğim günden bu yana
Olup biten şeylerden söz ederim.
Sabah olunca da gemiye biner,
Doğru Napoli'ye yollanırız.
Orada inşallah sevgili yavrularımızın

Nikâhlarını yaparız.
Benim niyetim, sonra Milano'ya çekilmek:
Geri kalan ömrümü orada mezarı düşünerek geçireceğim.

ALONSO
Hayatının hikâyesini çok merak ediyorum doğrusu,
Kimbilir ne kadar ilginçtir.

PROSPERO
Her şeyi anlatacağım. Bu arada,
Yolculuğunuz süresince denizler dalgasız,
Rüzgârlar hep elverişli olacak
Ve öyle bir yelken tutacak ki tekneleriniz,
Arayı çok açmış olsa da,
Kraliyet filonuza yetişeceksiniz.
Cici Ariel'im benim, bu işe göz kulak ol, ha?
Ondan sonra hava kadar özgürsün, hoşça kal!
Buyrun gidelim.
(Herkes çıkar.)

SONSÖZ (75)
(Prospero konuşur.)

Ne kadar büyüm varsa
Artık uçtu yok oldu,
Banaysa kala kala
Kendi cılız gücüm kaldı.
Karar sizlerin şimdi:
İster burada tutarsınız beni,
İster Napoli'ye yollarsınız geri.
Ama madem dükalığımı aldım,
Sahtekârı da bağışladım,
Yeter bu çorak adada kaldığım,
Büyünüzle sımsıkı bağlandığım.
Çözün bağlarımı, salıverin beni

Çırpın o güzelim ellerinizi. (76)
Soluğunuzun tatlı rüzgârıyla
Dolsun ki yelkenlerim daima,
Yarıda kalmasın hiç seferim;
Çünkü sizi hoşnut etmek hedefim.
Ne perilerim kaldı buyruğuma uyacak
Ne de sanatım, kimseyi afsunlayacak;
Yani sonum perişanlık bu durumda,
Tabii, dualarınızın desteği olmazsa.
Merhamet duaya hiç dayanamaz çünkü,
Hemen bağışlar kusurların tümünü.
Siz gelin hoşgörün, salıverin beni;
Bağışlanmak isteyen bağışlamayı bilmeli

(Çıkar.)

NOTLAR

(1) Kaptanla lostromonun komutlarını düdük yardımıyla verdikleri anlaşılıyor.
(2) İngiliz atasözü: "Kaderinde asılmak varsa, boğulmaktan korkma!"
(3) Sebastian, aralıksız içen denizcileri kastediyor.
(4) Korsanlar, sahilde kurulan darağacına asılır ve gelgit olayıyla sular yükselip deniz üstlerinden üç kez aşıncaya kadar orada bırakılırmış.
(5) Devletler: Kuzey İtalya'daki dükalıklar.
(6) "Dünyasal yetkiler": Burada, Prospero'nun o sıra geliştirmeye başladığı doğaüstü güçlerle kıyaslanıyor.
(7) Buralarda zaman kipinin geniş zamanla geçmiş zaman arasında oynaması Prospero'nun heyecanına ve sık sık olayları o an oluyormuş gibi yaşamasına bağlanabilir.
(8) Rüzgârlar onlara acıyıp "Ah" edelim derken, daha da sert esmek durumunda kalıyor ve onların hayatını tehlikeye atıyorlar.
(9) "Velinimetim hanımefendi": Kader Tanrıçası "Fortuna"dan söz ediyor.
(10) Jüpiter: Roma mitolojisinde gökler ve tanrılar tanrısı. Jüpiter'in en etkili silahlarından biri de yıldırımmış.
(11) Neptün: Roma mitolojisinde denizler tanrısı. Heykel ve resimlerde genellikle elinde üç ağızlı zıpkınıyla görülür.
(12) O çağda yeraltı suyunun, toprağın alt tabakalarında, insan damarlarında akan kan gibi aktığı düşünülürmüş.
(13) Göz çevresinin morarması hamilelik işareti sayılırmış.
(14) "Gündüz yanan büyük ışığa (güneşe) ve gece yanan küçük ışığa (aya)" demek istiyor.
(15) Kızıl veba: Vebanın belirtileri arasında, frengide olduğu gibi, iltihaplı şiş, yara ve kızarıklıklar olduğundan hastalığa "kızıl veba" da deniyormuş.
(16) Ferdinand, "şimdi ülkemde olsaydım (babam öldüğü için) kral olacaktım," diyor.
(17) Prospero (gerçek Milano Dükü olan) kendinden söz ediyor.
(18) "Ne yapmam gerektiğini bana çocuğum mu söyleyecek," diyor.

(19) Bu sözle birlikte, Antonio ile Sebastian'ın bir süre, ötekilere duyurmadan kendi aralarında konuştukları anlaşılıyor.
(20) Gonzalo'nun gözlerinden veya küçük yeşilliklerden söz ediyor olabilir.
(21) Dido: Vergilius'un *Aeneas* destanına göre, Kartaca'nın kurucusu ve kraliçesi. Troyalı kahraman Aeneas, gemisi battıktan sonra Kartaca'ya çıktığında Dido, Aeneas'a aşık olur. Ancak, karşılık göremeyince kendini öldürür.
(22) Klasik mitolojiye göre, Zeus'un oğlu ünlü müzisyen Amphion tılsımlı arpini çalınca Teb şehrinin çevresinde surlar yükselivermiş.
(23) Gelgit olayından söz ediliyor. Sebastian, "suyun yükselmesi ile çekilmesi arasındaki durgun, ara noktadayım," diyor.
(24) Sebastian, Kral'ın küçük kardeşi olduğundan ve Kral'ın sorumluluklarından (krallığın nimet ve yararlarından olduğu gibi) yoksun; her şeyi Kral yaptığı için, kardeşine yapacak şey kalmıyor.
(25) "Şu anda 'yükselme konumunda' gibi görünen kardeşinin de alçalması (yani ölmesi) ve onun yerine (Kral olarak) geçmen ihtimalini unutma," demek istiyor.
(26) Antonio, "Kral'ın oğlu öldüyse yükselme yolun açılmış olabilir; sonrasını ise kimse bilemez," demek istiyor.
(27) "Yeni doğmuş çocuk büyüyüp sakalı çıkana kadar," diyor.
(28) Shakespeare'in bazı "alt sınıf" kişileri büyük laf etmeye ya da "lügat paralamaya" meraklı oluyor. Stephano, "Ben soluk aldıkça, yaşadıkça," demek istiyor.
(29) "Ayağı sığır derisi görmüş...": "Ayakkabı giyen," demek istiyor. Bu söz Stephano'nun anlamsız buluşlarından biri olabileceği gibi, "uygar, varlıklı, hediye verilmeye değer," anlamına da gelebilir.
(30) O çağda kullanılan bir atasözüne göre, "İçkinin serti kediyi bile konuştururmuş."
(31) Atasözü: "Şeytanla yemeğe oturanın kaşığı uzun olmalı."
(32) O çağda aydaki gölgeler, yanında bir köpek ve çalı duran bir insan figürüne benzetilirmiş.
(33) Yanan odunlardan reçine akması, ağlamaya benzetiliyor.
(34) "Aşka tutulmuşsun," diyor.
(35) "Miranda" adı, "muhteşem kadın" anlamına geliyor.
(36) Gemici ağzıyla, "kafaları çekelim," diyor.

(37) Caliban, Trinculo'nun parça parça (yamalı gibi) değişik renkli soytarı giysisine değiniyor.

(38) "Mobilyalar," "Eşi menendi yok,": Caliban'ın bu terimleri Prospero'dan duyduğu ve tam olarak anlayamadığı anlaşılıyor.

(39) O çağda zaman zaman levhalarda filan rastlanan, gövdesiz kol ve bacak resimlerini kastediyor.

(40) Shakespeare'in zamanında tiyatrolarda, sahnenin üzerinde veya gerisinde, çeşitli amaçlarla kullanılan bir "balkon" varmış. Prospero buradan giriyor.

(41) "Tekboynuz": Geyik bacaklı, at gövdeli ve kafalı, aslan kuyruklu ve kafasında tek bir boynuzu olan efsanevi hayvan.

(42) Shakespeare'in çağında da, bir görüp beş anlatan, hayali geniş, Evliya Çelebi'ye benzer çok sayıda gezgin olduğu anlaşılıyor.

(43) Gezginler yola çıkmadan önce belli bir para ödeyerek sigorta yaptırırlar; sağ salim dönerlerse yatırdıkları paranın beş mislini geri alırlarmış.

(44) "Harpy"ler: Klasik mitolojide, yırtıcı kuş bedenli, kadın yüzlü yaratıklar. Bir mitosa göre, Kör Kral Phineus'un sofrasından sürekli yiyecek kaçırmalarıyla ünlüler. Rüzgâr perileri, yırtıcı ruhlarla, leş yiyen gerçek kuşların özelliklerini bağdaştıran kavramları simgeliyorlar.

(45) Rüzgârın tiz sesine, arka planda gök gürültüsünün bas sesi eşlik ediyor.

(46) Miranda'yı kastediyor.

(47) Kalan üçte ikisi de bilgisi ve büyücülük gücü olabilir.

(48) Hymen: Klasik mitolojide evlilik tanrısı.

(49) İnsanlara, biri iyi ruhlu, öteki kötü ruhlu iki meleğin yoldaşlık ettiğine inanılırmış.

(50) Phoebus: Klasik mitolojide ışık ve güneş tanrısı.

(51) "Sevdiğimin kat beyazı iffeti, içimdeki aşk ateşini dindiriyor."

(52) İris: Gökkuşağı tanrıçası ve tanrıların habercisi.
Ceres: Tarım tanrıçası.

(53) Orman perileri, bakire oldukları için "soğuk".

(54) Nemli kuşağı: Gökkuşağı.

(55) Tavus kuş–arı, tanrıça Juno'yu simgeleyen, gökte onun arabasını çeken kuşlarmış.

(56) Venüs'ün oğlu: Aşk tanrısı Cupid.

(57) Dis veya Pluto: Yeraltı (karanlık dünya) tanrısı.

(58) Paphos: Kıbrıs'ta "Baf" kasabası.

(59) Venüs: Klasik mitolojide savaş tanrısı Mars'ın sevgilisi.
(60) Caliban'dan söz ediyor.
(61) Giysilerin asılı olduğu ipe hitap ediyor.
(62) "Çizginin ötesi": Ekvator "çizgisinin" ötesine (güneyine) geçenlerin hastalık kapacaklarına ve bunun sonucu vücutlarındaki tüylerin dökülece-ğine inanılırmış. Bu bölümlerde müstehcen esprilerin olduğu tahmin ediliyor, ancak ne olduğu tam belli değil. Belki de, cinsel temasla geçen frengi vb. bir hastalıktan söz ediliyor.
(63) Hırsızlar, işleri kolaylaşsın diye parmaklarına zamk benzeri maddeler sürerlermiş.
(64) Yükü hafiflediği (yani yapılacak iş azaldığı) için iki büklüm yürümek zorunda değil.
(65) Gelgit olgusu sırasında suların yükselmesinden ve alçalmasından söz ediliyor.
(66) Çan sesi: Ortaçağda ve Shakespeare'in zamanında, güneş battıktan sonra evlere çekilme (ve meydanı cinlerle perilere bırakma) vaktinin gel-diğini bildiren çanlar.
(67) "Ateş": Şimşeği kastediyor.
(68) Jüpiter: Roma mitolojisinde gökler ve tanrılar tanrısı. Meşe, Jüpi-ter'in kutsal ağacı, yıldırım ise başlıca silahıymış.
(69) "Bilinç geri geldiğinde zihindeki bulanıklık geçecek" anlamına ge-len, Rönesans ve 17. yy. İngiliz şairlerine özgü bir benzetme.
(70) Giysilerini değiştiren Prospero, üstünü başını düzeltiyor.
(71) "Sizin sayenizde kavuştuk ve barıştık," diyor.
(72) Stephano hâlâ sarhoş. Söylemek istediğinin tam tersini söylüyor. "Herkes kendine baksın ve başkasının işine karışmasın," demek istiyor as-lında.
(73) Stephano, "Gözlerim beni yanıltmıyorsa," diyor.
(74) Prospero dük kıyafetini giymiş; bu yüzden "yakışıklı".
(75) Prospero seyircilere hitaben, "sürçü lisan ettikse affola," tarzında bir konuşma yapıyor.
(76) "Beni alkışlarla uğurlayın," diyor.

W. Shakespeare

FIRTINA

- Antonius ve Kleopatra
- Atinalı Timon
- Bir Yaz Gecesi Rüyası
- Fırtına
- Hamlet
- IV. Henry
- Julius Caesar
- Kral Lear
- Macbeth
- Onikinci Gece
- Othello
- Romeo ve Juliet
- Venedik Taciri
- Yanlışlıklar Komedyası
- Yeter ki Sonu İyi Bitsin

ISBN 975-14-0442-8